

Stieler József 1832-iki festménye után.

A KIRÁLY GYERMEKORÁBAN ÉDES ANYJÁVAL, ZSÓFIA FŐHERCEGNŐVEL.

velte a lovat; de teljesen elsajátította az ágyúkkal való bánást, sőt az utasok nehéz műveleteit is.

Tizenhat éves korában, mikor már mind bizonyosabbá lett, hogy nagybátyja, V. Ferdinánd, örökös nélkül marad és koronáit előbb-utóbb Ferencz József fogja örökölni, az ifjú főherceg filozófiai, politikai és jogi tanulmányokkal foglalkozott s 1847-ben bírói vizsgálatot tett, melylyel aztán elméleti tanulmányait be is fejezte. Azután a gyakorlati politikával foglalkozott, melyben Metternich herceg volt a mestere.

A nyilvános téren 1847-ben lépett föl először, még pedig Magyarországon, mikor október hó 16-án Pestmegye közgyűlésén mint a király személyének képviselője jelent meg, hogy nagybátyját, István nádort, a megye főispáni székébe beiktassa. A császárhuszárok szép egyenruhájában lépett a rendek elé, kiket a jelen voltak kitörő lelkesedése közt magyarul üdvözölt, valamint magyarul tartá beiktató beszédét is, melyben örömét nyilvánította, hogy első hivatalos föllépésére éppen Magyarországon nyílt részére alkalom.

1848-ban Csehország főkörmányzójává neveztetett ki. Ugyanez év ápril 10. és 11-ikén nagybátyja, V. Ferdinánd kíséretében hivatalosan jelen volt Pozsonyban azon a koronatanácsosi ülésen, mely az új alkotmány tervezetének végleges megállapítására hivatott össze, de ott fiatal korára való tekintetből sem a tanácskozásban, sem a határozathozatalban tényleges részt nem vett.

Az 1848-ik évben nyílt első alkalma arra is, hogy a harc zivatarában megforduljon; az akkori olaszországi hadjáratban vett részt és a Santa Lucia melletti ütközetben egy lovas hadosztályt vezényelt; de aztán csakhamar Innsbruckba hívatott, hová a császári udvar időközben Bécsből átköltözött.

De egyik legnevezetesebb eseménye volt életének az 1848. december 2-án történt trónra-

lépés. A mindenféle háborgó forrongásoktól nyugtalanított V. Ferdinánd Innsbruckból előbb Schönbrunnba, majd pedig az uralkodó-ház legtöbb tagjával együtt Olmützbe vonulván, ott december 2-ikán, még a család nagy részének is meglepetésére, koronáiról lemondott s a trónt, miután ő vele egyidejűleg öcsese, Ferencz Károly főherceg is lemondott az öröklés jogáról, — ünnepiesen Ferencz József ruházta át. Mikor december 2-ika előtt néhány nappal hivatalosan közölték az ifjú főherceggel, hogy az események hatalma őt jölte ki a nagy és terhes uralkodói földadatok átvételére s hogy eme hivatását már legközelebb meg is kell kezdenie, örvendezés helyett egész megadással így szólt: »Isten veled, fiatalságom!«

És valóban ettől fogva minden erejét és tehetségét uralkodói kötelességeinek teljesítésére szentelte. Majd az emlékezetes 1867. évi Szent István koronájával is megkoronáztatván, nagy bölcseséggel, rendkívüli kötelesség-érzettel tölti be magas szolgálatát, mint méltán »legalkotmányosabb«-nak nevezett uralkodó, kit kétségtelenül legnagyobb királyaink közé fog sorolni a történelem s a kinek minden igaz magyar szíve teljességéből kívánja, hogy az isten áldásos életpályáját még nagyon sok időre terjesztsze.

A SZÁZAD VÉGÉN.

Én még hiszek a jó Istenben,
Hisz' Ő vezérel engem!
Földi elmék nagy bölcselmét
Mit én bánom;
— Ha a szívem üres volna,
Mit érne a tudományom!?

Én még hiszek az emberekben,
Az örök szeretetben!
Ha néhanap megbántanak,
Azt se bánom,
Van legalább mit az napra
Szeretettel megbocsátanom!

Én még hiszek saját magamban,
Erőmben, igazamban!
— Nézzetek le kicsinyelve,
Szánakozva:
Én megyek a magam útján,
Emelt fővel, mosolyogva!!

Szabolcska Mihály.

NÉVTELEN BETEGSÉG.¹

A »Kanteletar«-ból.

Észtországban élt egy legény
S betegségbe esett szegény,
Mit nem lehet fölismerni,
A nevét se tudja senki.
— Megpihenni hová vigyünk,
Szegény beteg, mondd meg nekünk?
— Vigyetek el nyugovásra
Édes atyjám hajlékába.

Elvitték hát nyugovásra
Édes atyjá hajlékába;
De nem talál ott sem nyihet,
A kis padon sem pihenhet,
Gyereksírás fölzavarja,
Alttató dalt dudol anyja.

Észtországban élt egy legény
S betegségbe esett szegény,
Mit nem lehet fölismerni,
A nevét se tudja senki.
— Megpihenni hová vigyünk,
Szegény fiú, mondd meg nekünk?
— Vigyetek el nyugovásra
A közeli víz partjára.

Elvitték hát nyugovásra
A közeli víz partjára.
De nem talál ott sem nyihet,
A víz mellett sem pihenhet:
Fürge halak lubiczkolnak,
Gyors heringek játszadoznak,
Ficzkándástól a víz csobog,
Loeosznak a ringó habok.

Észtországban élt egy legény
S betegségbe esett szegény,
Mit nem lehet fölismerni,
A nevét se tudja senki.
— Megpihenni hová vigyünk,
Szegény beteg, mondd meg nekünk?
Vigyetek el nyugovásra
Egy kis sziget homokjára.

Elvitték hát nyugovásra
Egy kis sziget homokjára.
De a helyét ott se lelte:
Madársereg száll felette,
Csüllök raja föl-fölmérl,
Bús sírályok sírják körül. —

Észtországban élt egy legény
S betegségbe esett szegény,
Mit nem lehet fölismerni,
A nevét se tudja senki.
— Megpihenni hová vigyünk,
Szegény beteg, mondd meg nekünk?

Vigyetek el nyugovásra,
Tegyetek a föld gyomrába,
Tuoninak² lakhelyére,
Manalának³ bús ölébe.
Ott ássatok sirt majd mélyen
Naptámadat felé nékem.
Ott talán majd pihenhetek,
Megnuyghatom, szegény beteg,
Hol az örök álom ágyán
Hazám földje lesz a párnám! . . .
Finnből fordította: Bán Aladár.

¹ A költemény megértéséhez tudni kell, hogy egy Estországba kivándorolt finn családban esik meg a szomorú történet: a honvágy miatt meghalt nő története.

² Tuoni = a halál istene.

³ Manala = alvilág.

AZ OCZEÁNON.*

Részlet az amerikai-spanyol háborúból.

Irtá Virter Ferencz.

L.

Tudják Önök, mi az öröm?
Mikor az oczeán láthatárán, hosszú napok
végtelen unalma után, valahára feltűnik a föld
szegélye.

Nincs szó, mely nevet tudna adni az érzésnek
e perczben.

»Land in sight!«¹

Mint futótűz terjed a kiáltás: percz alatt
visszhangzik tőle a hajó, a fedélzetről le a fűtő-
házig.

A hajótest mélyéből felhangzik az ének.
Sürgős-forgás, zavar mindenütt. Olyan az ember,
mintha gyermekké lenne újra. A szellőzetőkön
felhallatszik a konyha zaja. Repül a sok fazék,
súrol a sok szakács, hogy a kikötőig készen
legyen mindenik.

A fedélzetköz pedig megnépesül. A matrózok
öltözö helye ez. A szelelőajtók mellett van a
rögtönzött borbélyműhely: ott a legvilágosabb.
Húszan is várják, míg rájuk kerül a sor. Leg-
nagyobb azonban a tolongás a kútnál.

A hajóimok szobája felé egész bucsújárás
keletkezik. Ott készül ugyanis a »liberty-pass«,²
mely nélkül nincs vigasság. A névsor, mely a
parancsnok elé lesz bocsátandó, már napok óta
kész. Mindegyik remél, könyörög, sürget; pedig
hát tudják, hogy csak igen kevés töredéke nyer
esetleg engedélyt; ha ugyan egyáltalán partra
mehet bárki is.

Azok, kiket az őrszolgálat ez éjszakára a
hajóhoz köt és semmi körülmények között sem
álmódhatnak most a »liberty-pass« megkapásá-
ról, egykedvűen ténferengnek: az ő napjuk hol-
nap lesz csak!

Hanem a vitatkozás általános. Az érdeklő-
dés a közel part iránt leirhatatlan. Mindenki
kérdéz, mindenki tud valamit, a mit siet el is
mondani: a korszmák helyét, a táncz helyek
vigalmát ott abban a kikötővárosban, a hova
érni fogunk, — ha ugyan egyáltalán ez az a
kikötő, melyet ők gondolnak, mert hiszen az
út irányja titkos, a parancsnokon kívül senki
sem tudja . . . Talán éppen afrikai part. Ki
tudja?

De az ének hangja feltör a magasba, vígan,
bohón, — hisz a tengerésznek gondja nincsen:
rég kitépte már azt abból a szívből a sok vál-
tozás, az idő viszontagsága, meg a tivornyagöz.

Fenn a parancsnoki hidon az őrtiszt látszójezi
a partot, azt a keskeny hosszú csíkot, mely még
csak szürke árnyékként lapul a láthatárra; de
fokról-fokra élénkebb lesz, — nem sokára az
erdők körvonalai is kidomborulnak, — mig
végre felecsillan a fehér homokpart, hol pálmák
hajladoznak s a halászkunyhók közt megélén-
kül az élet, sürgős-forgás, hívogatás, jelzés lesz
látható, — emberek, testvérek szintén, kik ven-
dégszeretettel tartoznak annak, a ki messzi-
ről jő . . .

* E kiváló érdekű közleményt Virter Ferencz
hazánkifától kaptuk, a ki Amerika nagy részét
beutazva, a nem rég lezajlott kubai háborúban
mint amerikai tengerész-tiszt személyesen is részt
vett s jelen volt ama szörnyű tengeri csatákban, a
melyek a spanyol hajóhad megsemmisülésével vég-
ződtek. Jelen közleményben is eme tengeri csaták
egyikét vázolja, még pedig rendkívüli megkapó köz-
vetlenséggel. Virter úr a háború befejezése után
betegsége miatt hagyta el a katonai szolgálatot, s a
terhes hádjárt farsadalmait itthon, Budapesten pihen
ki. Az itt közölt cikkek egy közleménysorozat elseje.

¹ »Land in sight!« = »Százföld a láthatáron!«

² »Liberty-pass« annyit, mint a Károly-kaszárnyai:

»Urlands-Schein«.

. . . De a hajó tovább megy.

Nem áll meg. A parancs másfelé szól.

A part, mely már így közel volt hozzánk,
ismét távolodik, a házak eltörpülnek, az erdők
árnya elmosódik . . . Nem sokára csak egy kes-
keny csik lapul a láthatárra, rövid ideig, csak
a mig épen el nem tűnik újra.

S elnémul az ének, elhallgat a zaj, csak a
gépek zakatolnak tovább, a börtön e monoton
hangja, mely örökkön arra emlékeztet, mily
szép volt ott abban a messzi hazában, mikor
még gyermekek voltunk.

Megkondul a hajóra: a parancsnoki hid
alatt a harang. Az őrséget felváltják. Üresen
kong a fedélzet párkányán az egyenletes léptek
tompa hangja. S minden a régi rendben folyik,
egyhanguan, mintha mi sem történt volna . . .
Csak az a némaság beszél, mely egyszerre reá-
nehezedett az ajakra s a szívre, miknek érzü-
letjét már rég békóba verte a parancs és a kö-
telesség.

Az alkonyat is ráül az oczeán síkjára; a fedél-
zetre ráborul a homály; esend mindenütt; csak
valahol a hajómélyből hatol ki egy dal . . .
»home, sweet home!«

. . . San Salvador sziget volt az . . .

Az amerikai páncélos: a »Scindia« június
3-ikán hagyta el a norfolki (Virginia) hadi kikö-
tőt, harcra felszerelve, titkos misszióval: arra,
hogy egy ezred amerikai katonaságot Kubába
belopjon.

A filippini győzelem örömmámora még lázas
izgatottsággal dől New-York utcáiban s tágira
nyílt szemekkel várták a folytatást. A lapok
véresszájú hiriei, a dicsőségsszomj dübe felkor-
bácsolta még a legközőnyösebb flegmát is: riadót
harsogott Éjszak és Dél. Ezrével esküdtek fel az
önkéntesek. Dicsőség volt a belépéshöz. Az ön-
zés szava elnémult: valami kifejezhetlen lelke-
sedés babonázta meg a szíveket, — oly lelke-
sedés, melyet nem tudna felmutatni Európa
katonáinak közül egyik sem, soha! Legfel-
jebb a forradalmak idején. Pillanat alatt szüle-
tet meg az amerikai hadsereg. S az állam fel-
hívásával kért 200 millió dollár kölcsön helyett
800 milliót irtak alá egy hét alatt!

Május végén bocsátottak bennünket vízre elő-
ször Brooklynban. Onnan jöttünk Norfolk hadi-
kikötőjébe a végleges felszerelés cseljából.

A katonaság hajóra szállása a legszigorúbb
titokban történt, nehogy az újságok hirie révén
kitudódjék az egymagában elinduló »Scin-
dia« lelopókodása Kuba felé. Sebtében történt
minden; az indulás is váratlanul történt meg.
Még egy utolsó Istenhozzádra sem maradt idő . . .
Belevágtunk az Oczeánba, senki sem tudta hová?
mikor érkezünk? — csak az a csalhatlan elő-
érzet élt a szíveken, hogy a hová megyünk, ott
vér fog folyni, — vér, egy segítségért kiáltó, el-
nyomott nép szabadságáért.

. . . Már hat napja voltunk künn az oczeánon,
nem látva mást, mint azt az örökkön egyforma,
örökkön változó lapját a végtelennek, melyet
nem határol más, mint a képelet.

A rendes hajójáratok útvonala szerint az első
24 órában kellett volna szárazföldet látnunk:
Dél-Karolina partját. Nagy volt tehát a csaló-
dás, mikor a 24 óra elmúlt s a part helyett
csak az ég peremje simul a láthatárra. A má-
sodik napon a családás türelmetlenségé fokozódott.

Tehát nem Kubába megyünk? — De hát
hová?

A haditengerészet általános törvényei szerint
a parancsnok titkos utasításait még a tisztikar

előtt is titokban tartják, a mit ez esetben még
növelt a háborús állapot túlszigora.

A találgatások hihetetlen föltevésői egymást
igyekeztek túlszárnyalni. Voltak, kik Spanyol-
országot mondták a czélnak. Majd meg a Magel-
haens-szoroson át a Filippinek felé képzelték az
útirányt, egyesülendő ott Dewey admirális
flottájával, Manilla teljes leigázására. S nap
nap után múlt, változatlanul, — a végnélküli
süket nem szakította meg semmiféle part.

A szolgálat egyöntetősége, melyet mindig
bizonyos humoros hangulat szokott kísérni,
most ridegen folyt. Az újonczok, sokan még
csak először tengeren, szomorúan lézengtek
szabad perczekben az előfedélzet vascsigái közt.
Arczúkról csak úgy sirt le a honvágy, az a ki-
mondhatatlan fájdalom érzés, mely csak itt, a
tenger messziségén ébred fel néha még a leg-
ridegebb kebelben is.

A hajóélet vig óráiban: az alkonyat s az
éjszaka közti időben, az a szokásos vig élet
künn s földzeten, mintha elhalt volna. Csak a
régi, edzett s könnyelműségükben már meg-
rögzött tengerészek járták a tánczot s a »banjo«
meg a »mandolin« hangjai, az ének s egy kis
duhajkodás lopott hangulatot e monoton világba.

A tisztí dohányszobában unalmasan folyt a játék:
a poker.¹

A szolgálaton levő két tisztí inas időnként
körülhordozta a hűsítőket, a temperenzeknek az
»ice-tea«-t.²

Még ide is behatott az a nyomott hangulat,
a melyet hiába igyekezett eltörölni egy-két éléz,
vagy egy pezsgős üveg durranása, melynek ki-
szökő habja felocsoson az ügyetlen szerecsen
Ganymedes fekete arcába. Az egyik fiatal tiszt
elkezdett valami ismert kupléból egy kis fel-
vidítőt, de az ének csakhamar abbanmaradt s a
beállott csöndbe a gépház zakatoló mormogása
zenelte tovább a tengerészek symphoniáját . . .

A legutolsó haditudósítások szerint, a Cervera
admirális parancsnoklata alatt álló spanyol
flotta már hetek óta nyomtalanul eltűnt s való-
színűleg az Atlanti-oczeán nyugati részében,
itt a »West Indies« szigetei közt czirkál. E föl-
tevés természetesen lényeges fontossággal bírt
a »Scindia« utazására. Künn az oczeán vég-
telenjén, minden segítség nélkül s megterhelve
lévén a legdrágább portékával: katonasággal, —
nem csekély föladat volt hajónk parancsnoká-
nak, elvezetni a reá bízott kincset Kuba alá,
mikor lépten-nyomon reánk támadhat egy erő-
sebb ellenség, melylyel minden pillanatban
összeeshozhat a véletlen.

Öt napig tartott a manővrozás. Néha éjszak
felé mentünk, másszor keletnek; hol sietve,
hol meg félgözzel, mint valami kej-yacht, mely-
nek útja csak passzió, multság.

Az őrszolgálatot kettőzött szigorral kellett
végrehajtani. Az éjszaka beálltával minden-
nemű világosság el lőn tiltva. Még a legszük-
sésebb jelzőlámpa fenn, az árbózcscúson,
sem volt meggyújtva.

Összeütközés? — hát az csak a kisebb baj.

Ez a titokteljes ide-oda lavrozás, a bizony-
talanság leirhatatlan lehagoltságával, az izga-
tottságot végsőkig fokozta s már-már éltévedés-
ről sottogtak lenn a hajómélyben, — mikor
végre a hatodik napon fölcillan a láthatár
peremén az a keskeny csik . . . a föld!

»Land in sight!«

Futótűzként terjed a kiáltás. Percz alatt vissz-
hangzik tőle az egész hajó.

Föl, a magasba repül a sok sipka; ujjong a
sok matróz; fölharsan a jókedv. S az eltévedés

¹ Az amerikai »forbli«.

² Ice-tea = jégbe hűtött tea, narancs- és citrómé-
romlével.

Benczúr Gyula: Gróf Károlyi Lászlóné arcképe.

aggodalmát, a bizonytalanság nyomasztó kinjét mintha elfűtne volna az a keleti szél, mely mint egy művészi lantos belekap az árbóc-kötélzetbe, fűtől, sikolt és kaczag.

A fedélzetet ellepik a különböző csoportozatok és sapkájukat szemükre húzva, tenyerükkel árnyat képezve, fürkészik a messzi vonalkát ott a láthatáron, rá akarván ismerni abban valami jólismert tájára ennek a nagy világnak, melyben a véletlen oly különböző pontokra veti a tenger vándorait... mintha bizony nem egyforma volna minden ilyen vonalka, mely mér-földek távlatában homályos árnyékként rajzolódik az oceán peremére.

A fogadások megindulnak, a találgatások megeregednek s csakhamar kisütik, hogy az nem lehet más, mint a Nyugat-Indiák valamely szigete, talán Nassau, vagy épen Kuba... de nem, ez utóbbi nem lehet; hiszen az irány nem mindig volt déli s csak hat napja vagyunk a vizen.

San Salvador sziget volt az: Amerika ama leg-történelmibb pontja, melyen Kolumbus 1492-ben először tette lábát az Új-Világba.

Tehát nem Afrika partja!

Kikötünk-e? vagy csak a parancsnok száll partra utasításokért? — ez most a főkérdés. S a matróz-jellem szertelen optimizmusával, a kikötés biztos reményében megindul a tisztogatás, borotválkozás és a jelentkezés a «ship's writer»* irodájában a «liberty pass» fontos ügyében.

... A part csábító mosolygása, az újra látott zöld természet azonban elvonult mellettünk, a nélkül, hogy kikötöttünk volna. Megállapodás nélkül siettünk tovább délnek, mindegyre délnek, mind közelebb ahhoz a ponthoz, a hol várnak reánk: a dicsőség — s a halál.

* «Ship's writer» = hajóíró, ki a parancsnok levelezéseit vezeti egyik tiszt felügyelete alatt.

A kedélyek azonban nyugodtabbakká lettek. A bizonytalanság is megszűnt; már csak egy gondolat élt mindenki: a harc, a dicsőség és — a jutalmi pénzek.*

A Bahamák csoportjában voltunk. A hajó útjában itt is, ott is kibukkantak azok a festői szigetek, — megannyi paradicsomi kert, — melyek az oceán e részét oly feledhetlenné teszik az utazónak.

Sehol sem oly átlátszó a tenger, mint e ponton. Az ember szabad szemmel gyönyörködhetik a milliányi apróbb-nagyobb, halakhoz és növényekhez hasonló állatok játszi életében. A tenger szörnyetege, a czápa, itt éli világát ezekben a vizekben. A tenger sekély s a forró nap, mely letűz a mélybe, megaranyozza a fenék homokját s a vizréteg sugártörése következtében a korall-alkotmányok fantasztikus várákként emelkednek a mélység misztériumában, mint egy ezeregy-éj regvilága.

*

Junius 10-ikén a «Crooked-Passage» zátonyai közt haladtunk. Már ekkor kettőzött erővel siettünk, óránként 17 csomót hagyva hátra. A «Jumentos cays» korallszigetekéinek érintésével, elhaladva a «Ragged Islands» (Rongyos szigetek) foszlányai mellett, a Bahama-canale szabadabb vizében futottunk tovább. Késő éjjel, az éjfél óráiban, a Great Inagua sziget délnyugati csúcsa maradt el mellettünk, melynek piros és fehér fényt vető világító-tornya biztatólag szórta sugarait az éjszakába.

Junius 12-ére virradt.

* Jutalmi pénzek. — Az amerikai haditengerészetben minden elfogott vagy elsüllyesztett ellenséges hajó után az ütközetet nyert flotta minden embere jutalmi összeget kap, mik az ellenség veszteségéhez lesznek arányítva. Ez összegek néha ezrekre rúgnak.

Innocent Ferenc: Ünnepe délután.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Báró Mednyánszky László: Alkony.

A hajnal hasadása, a nap vörös aranyúsája tündöklő fénypompával ragyogta be a keleti égboltot, ezerszeres csillogással tükröződve vissza a végtelen oceán csöndes hullámzásán.

Vasárnap volt. A hajót ünnepi hangulat töltötte el s valami szokatlan előérzet azt súgta, hogy ma valami történni fog.

A napi parancsban is «kék-szín»¹ állott, a mi

¹ «The boys in blue».

annyt jelent, hogy minden ember a tropikus fehér egyenruha helyett kék díszruhájában tartozik megjelenni.

A fedélzet csak úgy ragyogott a tisztaságtól. Az ágyúk rézalkatrészei aranyként csillogtak a napfényben. S mikor a hajóra megkondult hangja elütötte a két rövid jelzést, mely kilencz órát jelent, — megszólalt a trombita recsegő harsonája s az altiszti sipok éles hangjára ott állt glédában az egész személyzet, kiki beosztott csoportjában, a megfelelő tiszttel élükön,

hogy a «general quarters»¹ ünnepélyes aktusában egy gáncsoló megjegyzés se hallassék a parancsnok ajkáról.

Csönd. Halálos csönd mindenütt. Az egész vonal merev, mint a szobor; — s az «öreg úr» szigorú arczán azzal a fél-mosolygással, mely félelmetesebb a legkomorabb tekintetnél, — éles pillantását odaszögezi a sorok minden tagjára, a fedélzeti gépek és kötélművek minden

¹ General quarters = általános szemle.

Ujváry Ignác: Őszi reggel.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A NÉPSZÍNHÁZBÓL. — «AZ ÉDES» ELSŐ FELVONÁSÁNAK VÉGSŐ JELENETE. Erdélyi fényképe után.

sággal kezeli ecsetjét és jól rajzol. Mostani számunkban «Templomból jövet» című képét mutatjuk be, melyen szintén Capri sziget egyik kedves tájrészletét dolgozta föl érdekes olasz asszonyokkal az előtérben.

Mannheimer 1859-ben Budapesten született. Művészi tanulmányait az orsz. mintarajztanodában kezdte meg, honnan Münchenbe ment. Később Makart tanítványa lett Bécsben, honnan művészi tanulmányai befejezése végett huzamos ideig Olaszországban lakott. Azóta innen veszi a legtöbb képtárgyat.

Említettük, hogy a tárlat főleg a tájképekben igen gazdag. Tájképfestőink között ezúttal is a Bárd MEDNYÁNSZKY László személyisége tűnik ki első sorban. Mostani képe az «Alkony» a tárlat egyik legjelesebb darabja s megérdemli, hogy a Nemzeti Múzeumba kerüljön. Meszes, sziklás part alján folyik egy locsogó patak vize, a melyben visszatükröződik a márgás üregek mélysége, a sziklákat tetején nőtt hervadó füvek vöröses-sárga színe. A reszkető víztükről felett borong a hűvös esthangulat violaszínű homálya, eltakarva a háttérbe nyúló bokrokot. Az emberi szem kizöklik a táj bizonytalanságban levő színeivel, határozatlan formáival s ennek hatása alatt érző a természet mély hatását a hangulatra. Mednyánszky művészi egyénisége a tájképfestők között úgy tűnik fel, mint egy költő, a kit lebilincsel a természet nagyszerűsége. Mindig ott jár a sárguló falevelek s megkopaszodott bokrok között, látja a tavasz virulását, az olvadó hófoltokon kikelő első ibolya első hajtását; örül a nyár szindús virágmezőinek, a felderülő természet bájos változatosságának, de az ő lelkét leginkább a pusztuló természet drámai hangulatai kapják meg. Minden alkotásán ott látszik a szomorúság bizonytalan homálya; derült kék eget még soha sem festett.

Bárd Mednyánszky 1852-ben született Beccón. A trencséni erdők között nőtt fel, fiatal éveiben még vezetői rajzolatok a vidék lombos erdeit, mohos szikláit. A hetvenes évek elején Münchenbe került, majd később Párisba, a honnan a nagyvárosi élet zajából mindig örömet menekült vissza a természet magányába a szepesmezei nagy-erői családi kastélyba. Innen került ki jórészt legszebb művei. Az 1888-iki téli kiállításon «Halottak napján» című képe a társulati második díjat kapta; 1889-ben az állami arany-éremmel tüntették ki.

UJVÁRY IGNÁCZ a téli kiállításon nyolcz művel van képviselve. A magyar Alföld buza-alkalásos tája épen olyan magyaros jellemző vonásokkal szól lelkünkhöz, mint a szőke Duna mosta homokos partját ábrázoló tájképe. Ujváry művein általában bizonyos magyaros eredetiség mindig látszik. A figurális festészet terén is alkotott már sokszépet; tehetsége azonban határozottan tájképekben nyilatkozik legjobban. Színgazdag képei nagy tudásra és rajzérzékre vallanak s a milyen merész biztossággal vannak festve, épen olyan mélyen vannak átérzve. Mostani művei közül az «Őszi reggel» címűt mutatjuk be képpen.

UJVÁRY 1860-ban született Budapesten. Tanulmányait a mintarajztanodán kezdte, majd Lotz Károlynak s utóbb Benczurnak lett tanítványa. Több évet töltött Münchenben és Párisban s beutazta Olasz- és Spanyolországot és az afrikai partokat. Tunisi és algiri képeivel keltezt első ízben feltűnést. A milleniumra a Feszty-féle körkép tájképi részleteit festette meg, Spányi Bélával együtt. Mostani újabb művei szintén mesteri kezre vallanak.

ZEMPLÉNYI TIVADAR a legfiatalabb nemzedék tagja. 1864-ben született Eperjesen. Művészi tanulmányait 1884-ben az országos mintarajztanodán kezdte meg, honnan Münchenbe ment Loeffitz tanárhoz, kinek egyik legjelesebb tanítványa volt, az akkori akadémiai években számtalan kiténtetést szerezve. A Műcsarnokban 1894-ben a Ráth-díjat, 1895-ben pedig a műbarátok díját nyerte el egymás után. Zemplényi művészi egyéniségében főleg a kitűnő színérzék az uralkodik. Képtárgyai mindig igen egyszerűek. Elagott őregasszonyok vagy gyerekek a legszerényebb keretben, környezetben. Előadásukban azonban sok tudás és biztos rajzolás tűnik fel. A mostani kiállításon három, nagy haladásról tanusodó művel szerepel; ezek közül a «Nyári délután» címűt mutatjuk be, melyet a művész Besnyón festett.

Paar Géza.

«AZ ÉDES»

Eredeti népszinmű 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerette ifj. Bokor József. — Először adták a Népszínházban november 25-én.

A népszínházban, a hol szerencsével követik egymást az új darabok, ismét jó estéje volt a múlt héten. Ifj. Bokor Józsefnek, a «Telen» és «Mária

bátyja» szerzőjének új darabját adták ezúttal, melyet a szerző külön Blaha Lujzának és leányának, Zsoldos Sárának írt abból az alkalomból, hogy a népszínház büszkesége, Blaháné együtt játszik az őz óta leányával. A darab meséje egyszerű kis történet, melyet a szerző elég érdekes keretben, népies alakok sikerült rajzolásával dolgozott föl. Az anya, özvegy Pörgéné (Blaha Lujza) és leánya Sárka (Blaha Sárka) mindketten híres falunszépei, — egy és ugyanazon legénybe Galamb Ferkóba (Vidor Pál) szerelmesek. Pörgéné, a mint észre veszi a veszedelmes dolgot, minden módot és eszközt megragad arra, hogy a szerelmes legényt, szerelméből, melyet ez épen ő iránta érez, — kiábrándítsa s leánya részére megnyerje. E miatt elcsúfítja magát, házsártosodik s nagy szenvedések árán lemond ő is viszonzott szerelméről s Galamb Ferkó megszereti a leányt. Rövid idő múlva el is veszi feleségül. A fiatal férjben azonban, egyszerűen ismét főlébretér régi szerelem még ki nem aludt szikrája, s újra Pörgéné után jár, de csakhamar belátja ezetlen törekvését s megtér fiatal feleségéhez; Pörgéné pedig türi tovább szive szomorú fájdalomát a magába fojtja a már majdnem feljutt érzelmeket.

Blaháné és leánya Sárka a nekik való szerepet olyan bensőséggel játszották, hogy valóságos tüntetésre ragadták a közönséget, a mely mintegy azt látta ebben, hogy mint igyekezett az anya Blaha Lujza leánya, Sárka javára lemondani mindenről, dicsőségről és sikerről. A darab hatását fokozták a szerző új dala, melyet Sárka olyan megalán énekel. Ilyen körülmények között a darabnak természetesen, hogy sikere volt. A népszínműnek jellemzetesebb mellékalakjai között különösen kiváltak Bezzeg Dani, egy öreg mindenes (Szabó Antal) és Huszthy Benő (Tollagi Adolf), s élénk derűtséget keltezték Solymossy Elek (Mandruca) alkalmi kupléi. A darab kiállítása nagy gondra vallott. Mai számunkban bemutatjuk a harmadik felvonás végső jelenetét magneziumfény mellett főlvezt fénykép után.

A DEBRECZENI SZÍNÉSZET SZÁZ ÉVES JUBILEUMA.

Debreczen város hazafias közönsége nov. 27-én ülte meg a «Csokonai-Kör» vezetése alatt a magyar színművészet legjelesebbjei részvételével, színészete fennállásának százados évfordulóját.

A debreczeni színészet már csak azért is különös figyelmet érdemel, mert legkitűnőbb művészeink és művésznőink ottan kezdtek pályájukat és a lelkes debreczeni közönség tapsai bátorítottak nem egy kiváló művészünket első szárnyp próbálatásaiban.

Az első magyar színi előadást 1798. aug. 11-én tartotta a Wesselényi Miklós báró igazgatása alatt állott társaság a «Fejér Ló» vendéglő udvarán, a mikor az akkori egyetlen szervezett vidéki színészereg mulattatta a fogékony debreczeni népet. Az ezen időből való színlapokon találkozunk a Kótsi Patkó János, Láng Ádám, Sehy és korának legjobb komikus: Gidófalvi Jantsó Pál nevével.

Ez első évben csak nyolcz előadást tartottak s augusztus 20-án a társaság tovább folytatta az útját, Nagy-Várudnak.

Ezentúl szerződés szerint évről-évre ellátogatott a Wesselényi-féle társaság Debreczenbe, még pedig mindjárt a következő 1799. esztendőben is egyhuzamban százhét előadást tartottak, a mint a «Magyar Kurir»-nak 1800. évi 14. számában (217. l.) olvassuk, «a közönségnek nagy meglepedésével».

Az első években a műsor jobbadán németből fordított drámákból és bohózatokból telik ki, bár néha-néha Shakespeare is előkerül ugyan-csak német fordítás után való átdolgozásban. Sőt eredeti drámákat és «érzékenyítő játékokat» is mutatnak be.

Az úttörőnek Debreczenben is igen nehéz munkájuk volt, bár itt a közönség közönyével nem kellett oly erősen küzdeni, mint más városokban.

Azonban a segédeszközök, a díszletek csaknem teljesen hiányoztak, míg 1804-ben Károlyi József grófné egy egész színházi felszerelést ajándékozott Debreczennek, «meg akarván mutatni, hogy midőn ezen csekélység által a nemzeti nyelvünknek pallérozásán igyekezik, egyszersmind Ns. Debreczen Várossát ez által is különböztetni kívánja».

A «Fejér Ló» udvarán az előadásokat 1811-ig tartották, míg az ezen évi nagy tűzvész a színházat is elhamvasztotta. Ezen a telken épült a mostani megyeháza, melynek falába a debreczeni első színpad emlékére díszes táblát illesztett be most a kegyeletlen nemzedék.

Ezután 25 éven keresztül az úgynevezett «Vargaszín»-ben lakozott Thália, a Piac- és Czegléd-utca sarkán levő egy emeletes épületben, melynek raktárát ma számunkban szintén közeljük. E negyedszázad alatt az akkori legjelesebb színművészi eröket ismerte meg Debreczen az Ernyi Mihály, Vándza, Éder György, Bánya József színi igazgatása alatt. 1829-ben itt énekelte azon kornak első énekesnője, Déryné, ekkor gyönyörködhetett a debreczeni közönség Szentpéteri, Szerdahelyi, Egressy Gábor művészi játékában.

A Vargaszínben levő színház azonban nem felelt már meg a növekedő igényeknek, azért új hajlékról kellett gondoskodni, s ezt a Harminczados- (most Baththyány-) utcán találták meg a Nánássy Gábor senator Uram háza udvarán. 1835 óta itt töltötte Debreczen város művelt közönsége a színi évad alatt az estéit több, mint egy negyedszázadon át. Pár esztendőig Éder György, Csabay Pál, Fancsy Lajos, László József és Száky József kezében volt a színház. Igen jó társulat volt a Feleki Miklós igazgatása alatt álló 1846 és 47-ben, mőtágai közt Prielle Kornéliával, Felekiné Szabó Amáliával és Udvarhelyinével. Az 50-es években Abday Sándor és Láng Bódi társulata játszott hosszabb ideig. 1860-ban pedig Latabár Andre igazgatása alatt működött igen jó társaság. E házban gyönyörködött az 50-es években a közönséget a híres énekesnő: Hegedűsné Bodenburg Lina, továbbá: Fűredi Mihály, Mátrai Laura és Mari stb.

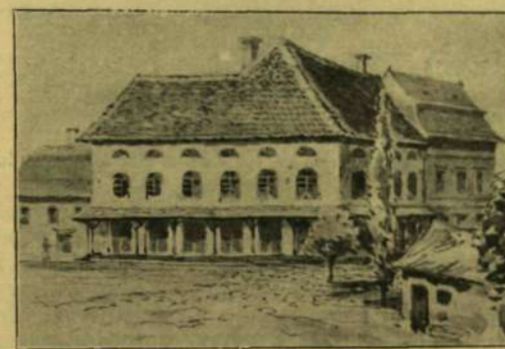
Ezalatt azonban a harminczados-utcai ház is mindinkább szűknek mutatkozott úgy, hogy Debreczen törvényhatósága 1861. márczius 9-én tartott közgyűlésében kimondotta, miszerint állandó színház fog felállítani s e célra 150,000 frtot mindjárt meg is szavazott.

Míg a tervezés és építkezés folyt, a Farkas Ferencz — ez áldozatkész színügybarát — által épített péterfalvi ideiglenes színházban tartattak az előadások Reszler igazgatása alatt. Ez időben szerepelt a Hegedűsné és Blaháné közti időben legjobb és legkedveltebb népszínműnekesnő: Szabó Papi is.

Az állandó színház Skalmický Antal pesti építész terve szerint fölépült, 1865. augusztus 20-án, majd ünnepélyesen október 7-ikén megnyitott Katona «Bánk-Bán»-jával és Jókai

A RÉGI FEHÉRLÓ VENDÉGLŐ (1798-1811).

A RÉGI VARGASZIN ÉPÜLETE (1811-1835).

A NÁNÁSSY-HÁZ (1835-1861).

A RESZLER-FÉLE SZÍNHÖR (1861-1865).

A MOSTANI SZÍNHÁZ (1865 ÓTA). DEBRECZEN SZÍNHÁZAI.

Mór prólogjával, melyet óriási lelkesedést kelte Jókainé Laborfalvi Róza szavalt.

Az állandó színház igazgatását Reszler kapta meg, ki azonban csakhamar belebukott vállalatába. 1866. július 1-től a debreczeni színügyegylet vette át a színházat 10 évre s ez az év-tized Kiss Sándor intendánsága alatt a debreczeni színészet fénykora. 1866-tól 1871-ig itt büvölte meg a szíveket a nemzet csalogánya: Blaháné Kótsi Lujza, itt játszottak, mint általában szerződött tagok: Együd, Horváth Landóan, Bercesényi, Vizvári, Rónai Gyula, Vidor Pál, Tannerné, Zöldiné, Zöldi Miklós, a Fol-

tényi-pár, a Mándoki-pár, Dósa, Gerecs, Dalnoki, Libera Gizella, Szakáll Róza, stb., kiknek legtöbbje a fővárosi színházlátogató közönségnek is kedvence lett.

Ezután ismét magánvállalkozók igazgatása alatt állott a színház s egy ideig Mándoki Béla, később Krecsányi Ignác lett az igazgató.

Újabb időben mint állandó tagok játszottak többek közt: Odry Lehel, Zilahi, Abonyi Gyula, Latabár Kálmán, K. Hegyesy Mari, Kiss Mihály, Somló Sándor, V. Margó Célia, K. Kopácsi Juliska, Tollagi, Rónaszéki, Balassa, Fenyvesi, Vadnay Vilma, Láncezy Ilka, mind olyan nevek, melyek jelenleg a fővárosi színpadokon szerepelnek.

A százados évforduló emlékkönyvének jól esik visszatéríteni a múltra s fölidéni azon művészi esték emlékét, a melyeken a legmagyarabb város közönsége egy századon át sirt és vidagodott.

Az ünnepély, melyet Debreczen város hatósága és a Csokonai-kör együtt rendeztek, november 26-ikán és 27-ikén élénk részvét mellett ment végbe.

November 27-én az ünnepély első része a színházban ment végbe. Debreczen volt színészei közül vendégszereltek Ujházi Ede, E. Kovács Gyula, Mándoky Béla és Ozoránd György. Az «Aranylakodalom» színműnek «Oroszok a Hortobágyon» című jelenése után a darab egyik szerepét, a színházban jelenlévő Rákosi Viktort tapsolva szölitotta a lámpák elő a közönség. Az előadás nevezetessége volt még az éllőkép, a mely a magyar színészet fejlődését mutatta be. Előadás után ismerkedő estély volt az «Angol királynő»-ben.

A tulajdonképeni ünnepet vasárnap, nov. 27-én délelőtt tartották. A Csokonai-kör választmánya a szintársulattal és az ünneplő közönséggel a városi széképületből vonult a vármegyeház nagytérbe.

A vármegyeházban Komlóssy Arthur városi főjegyző megnyitotta a Csokonai-kör diszgyűlését, melyen megjelentek Degenfeld József gróf főispán a belügyminiszter képviselője, Kiss Aron ev. ref. püspök, Simonffy Imre polgármester, Budapestről Prielle Kornélia, Bulgyovszky Lilla, Ujházy Ede, Pázmándy Dénes, Hegedűs István, Rákosi Viktor, dr. Prém József, Szana Tamás, Szomaházy István, az összes vidéki vendégek és óriási közönség. Komlóssy Arthur üdvözölte a vendégeket, mire Geresi Kálmán tankerületi főigazgató fölolvasta a debreczeni színészet történetét. Utána E. Kovács Gyula, a kolozsvári nemzeti színház tagja elszavolta «Emlékeztünk régiekre!» című költeményét, nagy hatással. Most a társaság a vármegyeház elé vonult, a melynek falában márványtábla hirdeti a magyar színészet száz év előtti állomását a következő fölirattal:

E ház udvarán a városi tanács által épített színpadon tartotta Debreczen sz. kir. városában az első előadást BÁRD WESSELÉNYI MIKLÓS Nemzeti Játékszíni Társasága 1798. augusztus 11. napján. A századik évforduló emlékére kegyeletből a mult írást, buzdítástul a jövőre a Csokonai-kör 1898. november 27.

A Tóth András szobrász faragta csinos emléktábláról dr. Bakonyi Samu, a Csokonai-kör főtítkáranak beszáde alatt hullt le a lepel. Majd Rásó Gyula alispán, Hajdumegye közönsége nevében megőrzés végett átvette a táblát s ezzel véget ért az ünnepély első, imponáns része. Délben 200 teritékű lakoma volt. Délután 4 órakor nyílt meg a rendkívül gazdag színeszeti kiállítás, melyre Jókai is elküldte nejeinek debreczeni emlékeit. Este a színházban ismételték a díszelőadást, Kőrössy Kálmán prólogjával. A prólogot bezáró előkép a színművészet ama jeleseit jelenítette meg, a kiknek művésze a debreczeni színpadon kezdődött. A leg-lelkesebb volt Prielle Kornélia fogadtatása. A debreczeni színpad egykori művésznőjét a közönség virággal, babérral halmozta el. Prielle Kornélia könyezve fogadta a megalott ovációzt, a mely Ujházy Edével és E. Kovács Gyulával szemben szintén tüntető mértékben nyilatkozott meg. Előadás után a Petőfi-dalkör a Petőfi-társaság küldöttein szerenádall lepte meg.

A debreczeni színészeti jubileum szép sikerében legnagyobb része van az ünnep rendező bizottság elnökének: Komlóssy Arthur városi főjegyzőnek, ki egyszersmind a Csokonai-kör tevékeny alelnöke. Egyik főérdeme a gazdag és tanulságos színeszeti kiállítás létrehozásában áll; buzgó utánjárása

folytán engedte át annyi művész és műbarát e... czeára legbecesebb ereklyéit, legféltettebb kincseit.

A MIKULÁS.

Goró Lajos rajzával.

Mennyi édes reménykedés, mennyi nagy terv... így decemberben az apróság gondörfűrtü, vagy kerekre nyírott fejcskékben!

Előbb azonban át kell esni egy közbeeső... állomáson. A Jézuska elküldi követét, a vén Mikulást,

Mert a Mikulás jó bácsi ugyan, de azért meg... esik nem egyszer, hogy ezukor, meg dió helyett seprő kerül az ablakra kitett cipőcskébe.

A falusi vagy kisvárosi gyerek színről-színre... is megláthatja a Mikulást, a ki nagy fekete kámzsa-

Fővárosi gyermek ilyen igazi Mikulást meg... elvétve se lát. De azért megjelenik, csak hogy éjjel,

Az ördög se maga jön, hanem elküldi az... arczképeit. No, ha ilyen az ördög, akkor ugyan

Lehet különben az is, hogy a Mikulás csak... meg akarja fenyegetni a kis csintalanokat.

Az a szép néni is, a ki képünkön a krampusz... viszi, bizonyosan a cukrászról jön.

Hat nekem mit tett a cipődbe a Mikulás? ... Semmit, — felel ez gyanakodva.

Reggelre aztán van mesélgetés a gyerek-... szobában, — de még az iskolában is.

— Hát nekem mit tett a cipődbe a Mikulás? ... Semmit, — felel ez gyanakodva.

RECHT SÁNDOR HEGEDŰMŰVÉSZ.

November 21-ikén rendezte első hangversenyt... Rechtt Sándor, jeles magyar hegedűművész,

Komlóssy Arthur, a debreczeni Csokonai-kör alelnöke.

művészt, a ki külföldi tartózkodása alatt nagy elő-... haladást tett.

Rechtt idegen hangzású neve mellett is törzsgyö-... keres magyar ember. Nagy-Váradon 1867 november 2-ikán

Asszonyiszerelm, elbeszélések, írta Muntu-... reanuné Hrabovszky Julia, a kitaláló nem regésti

Recht Sándor rendkívül képzett zenész, töké-... letes technikával kezeli vonóját s érzésénél talán

P. G.

IRODALOM ÉS MŰVÉSNET.

Ifjúsgai könyvek. Az ünnepi könyvtára... díszes kiállítás és jó tartalmú művet adott ki a

— Hát nekem mit tett a cipődbe a Mikulás? ... Semmit, — felel ez gyanakodva.

Reggelre aztán van mesélgetés a gyerek-... szobában, — de még az iskolában is.

RECHT SÁNDOR HEGEDŰMŰVÉSZ.

November 21-ikén rendezte első hangversenyt... Rechtt Sándor, jeles magyar hegedűművész,

Adalékok a magyar nyelv és irodalom tör-... ténéhez, írta Szily Kálmán. Az akadémia fő-
titkára mint természettudós és a természettudo-
mányi társulat szervezője, nagy buzgalommal elnöke

A kötet 1869 óta elsözörva megjelent tanulmá-... nyait, jegyzeteit és adalékait foglalja össze. Nyel-
vesszé 6t az ötvenes-hatvanas évek természet-
tudományi nyelve avatta, melylyel nem bírt ki-
békülni. Sokat írt a »Nyelvrör«-be is. Ez a vaskos

Asszonyiszerelm, elbeszélések, írta Muntu-... reanuné Hrabovszky Julia, a kitaláló nem regésti

Recht Sándor rendkívül képzett zenész, töké-... letes technikával kezeli vonóját s érzésénél talán

Asszonyiszerelm, elbeszélések, írta Muntu-... reanuné Hrabovszky Julia, a kitaláló nem regésti

Recht Sándor rendkívül képzett zenész, töké-... letes technikával kezeli vonóját s érzésénél talán

Asszonyiszerelm, elbeszélések, írta Muntu-... reanuné Hrabovszky Julia, a kitaláló nem regésti

Recht Sándor rendkívül képzett zenész, töké-... letes technikával kezeli vonóját s érzésénél talán

Asszonyiszerelm, elbeszélések, írta Muntu-... reanuné Hrabovszky Julia, a kitaláló nem regésti

Recht Sándor rendkívül képzett zenész, töké-... letes technikával kezeli vonóját s érzésénél talán

Asszonyiszerelm, elbeszélések, írta Muntu-... reanuné Hrabovszky Julia, a kitaláló nem regésti

Recht Sándor rendkívül képzett zenész, töké-... letes technikával kezeli vonóját s érzésénél talán

Asszonyiszerelm, elbeszélések, írta Muntu-... reanuné Hrabovszky Julia, a kitaláló nem regésti

Recht Sándor rendkívül képzett zenész, töké-... letes technikával kezeli vonóját s érzésénél talán

gyar nóta. A füzett Izabella főhercegnőnek van... ajánlvá. Kiadója Schunda V. József.

A Műcsarnok téli kiállítását november 30-ikán... délután nyitotta meg Wlassics közoktatásügyi mi-
niszter. A képzőművészeti társulat tagjai, a meg-
hívottak és a művészek egészen megtöltötték a
termeket. A kiállításra sok képet küldtek, de —
nagyon helyesen — meg is rostálták azokat, s így
138 magyar festő és szobrász van képviselve 351
művel. A megnyitásra megjelentek közt volt Da-
rányi Ignác földművelési miniszter, Zsilinszky
Mihály államtitkár, gróf Andrássy Gyula, Szalay
Imre, a Nemzeti Muzeum igazgatója, Kammerer
Ernő, az országos képtár kormánybiztosa, stb.
Wlassics minisztert Márk Lajos és Vaszary János
kalauzolták, s közben több művészt mutattak be.
A miniszter mindjárt az első teremben kiválasztott
két festményt a Szépművészeti Múzeum számára.
Mind a kettő báró Mednyánszky Lászlónak, a poé-
tikus erejű kitünő művészeknek tájképe, az »Alkonyi«
és »Holdvilág«. Megszerzésével sietni kellett, mert
a gyönyörű képekre sokan számítottak. Azonban
mind a két képet már előbb, a kiállítás megnyitá-
sának első napján megvásárolta Vampetics Ferenc,
az állatkerti vedgélő tulajdonosa. Este a művé-
szek a Royal-fogadóban lakomát rendeztek. A kiállít-
salkalmából sorsjátékot is rendeznek, melynek
nyeremény-tárgyait a kiállított művekből választ-
ják, s a pénztárnál 50 krajczárért kaphatók a sors-
jegyek. A huzás január 17-én lesz.

RECHT SÁNDOR HEGEDŰMŰVÉSZ.

Nemzeti Színház. Jókainak november 25-ikén a... Nemzeti Színházban színre került »Fekete vér«
drámája, egyik regényéből készült, s a nagy költő elbe-
szélő erejével nyeri meg a színházi közönséget is.
Az ő jellemzetes korrajzainak egyike ez a Bach-
korszakból; s ötletekben és színekben gazdag keret-
ben fordul a nézőközönség elé a dráma.

A regényes dráma szála a színmű kezdete előtti... időkbe nyúlnak vissza, mikor az 1830-iki kholera-
lázadás alatt a felvidékről menekülő báró Lenke
Simon tábornok felesége egy cigánykunyhóban ad
életet egy fiúnak, akit Manga cigány asszony el-
cseréli a maga fiával. Így lesz a báróné fiából Barkó
Pali híres cigánymuzsikus, a cigányfiúból pedig
báró Lenke Simon, a kivel mint Bach-korszakbeli
megyefőnökségi titkárral találkoznak a darabban.

Olcsó könyvtár. A Franklin-Társulat népszerű... vállalatában, az Olcsó Könyvtár sorozatában meg-
jelent: Petrarca összes szerelmi sonettjei, fordí-
totta Radó Antal (541—44). Schiller élete és jelle-
mrajza, írta Szász Károly (545—46). A kastélyban,
Storn Tivadar novellája (547). Corneille »Cinnája«
(548). Racine »Athaliaja« (551—52). Czuczor Gergely
kisebb költeményei (549—50). Presscott esszéje
II. Filőről (552—54). Zöllner Béla: Schiller tanul-
mányainak fordítása. Megjelent továbbá Brouh
Flipper »Nobler« című vígjátékja Csiky Gergely,
Dahn Félix »Odin vigasz« című történelmi
regénye Csáky Albinné grófnő fordításában. A sorozat
egyes számai tíz krajczárért kaphatók.

Mi a spirítizmus? írta Desseuffy Arisztid. A cím... magában foglalja a tartalmát. A szerző lelkes híve a
spirítizmusnak, mely immár a társaskörök napi-
rendjéhez tartozik. Desseuffy azt is fejtegeti, hogy
a spirítizmus elve és jelentése nincs ellenében
a vallással, sőt azt kiegészíti. A proféták által is a
spirítizmus mutatkozott, s ők médiumok voltak. A
szerző becsületaváró fogadja, hogy mindazok a
jelenségek és szellemi kijelentések, melyeket leír,
valóban úgy történtek. A könyv ára 3 forint.

Recht Sándor rendkívül képzett zenész, töké-... letes technikával kezeli vonóját s érzésénél talán

Asszonyiszerelm, elbeszélések, írta Muntu-... reanuné Hrabovszky Julia, a kitaláló nem regésti

Recht Sándor rendkívül képzett zenész, töké-... letes technikával kezeli vonóját s érzésénél talán

határig jut. A Vigszínház sokkal művészből erők... kel rendelkezik, hogy sem az orreumok olcsó és
trágár sikerei után kellene kapdosnia. A boházat-
ban egy embernek két feleséget adott végzte. Az
első feleségével összevetett egy tekónbeka miatt,
megindították a válópárt, az első bíróság ki is
mondja a válást. A férj erre elutazik, s nem tudja
meg, hogy a másik bíróság megsemmisítette az első
ítéletet. Ujra nősil, s épen a menyegzőre érkezik
meg az első feleség. Gondilott, a francia szerző,
leleményes és szellemes, de azért ő sem bírta durva-
ságok és frivolitások nélkül előadni ezt a történetet.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia november 28-iki... ülésén, melyen Szász Károly elnökölt, P. Treweek
Emil a magyar Homeros-fordítók ismertette, s felsorolva
az egyes fordításokat, különösen Szarvas Gábor
fordításait emelte ki. Utána if. Szinyei
József nagyérdékű régi magyar nyelvemlékét mu-
tattott be.

Szinycsi József egy kis zömök latin kodexet... mutatott be, melyet Varju Elemér talált egy vidéki
könyvtárban. A latin könyvet valamelyik barát
másolta át, predikációk vannak benne. Nagy becsé
az, hogy valaki a lapok szélére magyar jegyzeteket
tett, még pedig versformában. A kodex keletkezési
időjét a szakértők a 13-ik század végéről, vagy a
14-ik század elejéről származtatják. Ha a kodex
szelén levő 15 sornyi magyar szöveg is ebből az
időből való, akkor ez a magyar nyelvemlékek közt a
Halotti beszéd és a kőnigsbégi tőredék után a harmadik
legrégibb, verses formájánál fogva pedig az első.
Szász Károly elnök az akadémia nevében
köszönetet mondott Varjunak a fontosnak látszó
nyelvemlék közöltetelért, s a Nemzeti Muzeum
könyvtára is megteszi a lépéseket, hogy a kodex a
Muzeumba kerüljön, a hol vizsgálat alá lehet venni.

A Kisfaludy-társaság november 30-iki ülése... en az elnök Gyulai Pál emlékezett meg Horvát
Boldizsár haláláról s így szólt az érdemes férfiról:

Horvát Boldizsár nem a szépirodalom terén,... társaságunkban aratta babérjait, hanem mint jogász,
politikai szónok és igazságügyi miniszter a közélet
legkimagaslóbb pontjain. Am a bajnokok első sorá-
ban küzdött, a kik védték és visszahódították alkot-
mányunkat s mint miniszter megvetette alapját
igazsággyűnk reformjának. De jogászai és politikai
elfoglaltságai mellett is ifjúkorától kezdve folyvást
szerette a költészetet, ismerte irodalmunkat s úres
örökben verseltetett is. Midőn miniszteri székétől
megvált s lassanként a politika pályától is visszava-
nomult, társaságunk tagjává választván őt, buzdi-
tálni kívánta félbehagyott költői munkássága folyta-
tatására. Szivesen vette rokonzenyünkét, néhány
költeményét föl is olvastatta üléseinken, de bete-
geskedése megakadályozta abban, hogy egész lélek-
kel a műzsalúnak áldozhasson. A helyett lelkes
barátságával ő lett buzdiatónk, később pártfogónk,
végre detszéleken ezert forintot hagnva társaságunk-
nak. Béke praíra, áldás emlékére!

A fólvalvasók sorát gróf Zichy Géza nyitotta... meg, ki »Hottoné« című költői elbeszélést mu-
tatta be, melyet élénk tetszéssel fogadtak. Vadnay
Károly ezután Zichy Antalnak, jó és igaz hűséges

barátjának emlékét idézte föl, a ki úgy futotta meg... életpályáját, mintha kész programmal lépett volna
az életbe. Sokoldalú tehéknysége nem engedte,
hogy nagyot, maradandót alkossion, de a mit vég-
zett, jól végzte. Ezt a sokoldalú, folytonos mun-
kásságot, irodalmi, politikai ténen s a közügyek
érdeklében ismertette ezután Vadnay. Erre Radó
Antal egy legközelebb megjelenő »Dalok és törté-
netek« című verskötete néhány darabját mutatta
be. Ábrányi Emil pedig Rostand híres drámájának
»Cyrano de Bergérac« első felvonásából adott
részleteket. A színművet a Nemzeti Színház szá-
mára fordította. A közönség tetszéssel fogadta a
felolvasásokat.

A Franklin-társulat november 26-ikán tartotta... huszonötödik rendezévi közgyűlést Vécsey Tamás
elnöklete alatt. A fölvalvasók évi jelentés konstata-
tálja e negyedszázad óta főnnálló irodalmi és nyom-
dai intézetnek folytonos és állandó fejlődését, mely
vagyonij viszonyainak rendezettségében és az idén
újából 2 frttal fölemelt osztalékban nyer kifejezést.
Mintán a közgyűlés az intézet elnökének, Arany
Lászlónak elhunytja fölött való gyászának jegyző-
könyvileg kifejezést adott, dr. König Gyula minisz-
teri tanácsos, műegyetemi tanár megemlékezett
arról, hogy az intézet egyik igazgatója, Hirsch
Lipót, az intézetet főnnállása, vagyis 25 esztendő
óta szolgálja s e hatáskörében nemesek a Franklin-
társulatnak tett nagy szolgálatait, azzal hogy az ország
első tipografiai intézetévé tette, de hervad-
hatatlan érdemeket szerzett a magyar nyomdász-
táknak fejlesztése körül, úgy, hogy nyomdászatunk
ma már a német és francia nyomdaiparral is
kiállhatja a versenyt, ezen a ritka pedig a nevezett
igazgató ügyszeretével és rítka műfízlésével a
magyar irodalomnak és művészetnek is megbesül-
hetetlen szolgálatakat tett. A közgyűlés lelkes
éljenzéssel fogadta Hirsch igazgató érdemeinek
méltatását és elhatározta, hogy ezt a beszédet meg-
örökíti a közgyűlés jegyzőkönyvében. A társulat
elnökévé Arany László helyébe Gyulai Pált választ-
tották meg, míg az irodalmi tanácsban megüresedett
helyet Riedl Friggyessel töltötték be.

A szegények kórháza. A budapesti poliklinika... egyesület másfél évtized óta működik a szegények
gyógyításán. Jeles orvosokat nyert meg, hogy a
különböző betegségekben szenvedő szegények oltalmat
és orvosságot találjanak. Külön kórháza azonban
nem volt az emberbaráti cselekedethez. Most már
ez is van a Hársfa-utca 15-ik szám alatt. November
28-ikán nyitották meg, s az alkalom a nemes fel-
adathoz méltó ünnepélylyé vált.

Ott volt az intézménynek kezdet óta való véd-... nőke, József főherceg. Megjelent báró Bánffy
miniszterelnök, Wlassics Gyula közoktatásügyi
miniszter, Schlauch nagyváradí bíbironk-püspök,
herceg Lobkovitz hadtestparancsnok, Márkus fő-
polgármester és sok előkelőség, valamint a jótékony
egyesület hölgyei. József főherceget Schlauch
bíbironk üdvözölte a poliklinika nevében, beszédé-
ben az emberszeretet nemes eszmáját fejtegette.
József főherceget gyönyörű beszéddel felelt az üdvöz-
lésre. A bibliából indult ki, mely azt tanítja, hogy
szersed Istenedet mindenek fölött és szeresd fele-
barátodat, mint te magadat. Ezt a nemes eszmét
valósítja meg a poliklinika, mely őrzi és visszajadja a
szegény embernek legdrágább kincsét, az egészségét.
Végül abbeli reményének adott kifejezést, hogy
Isten áldása meg virulni az új intézményen. Szinnyi
nem akaró taps és éljenzés követte a beszédet.

Lichtenberg Kornél dr. igazgató lelkes szavakkal... üdvözölte a hatóságok fejeit és a vendégeket. Eröss
Gyula dr. főorvos elmondta az intézet történetét.
Márkus József főpolgármester a törvényhatóság
üdvözletét tolmácsolta és kilátásba helyezte a fővá-
ros további pártfogását. Ezután József főherceg és
a vendégsereg megtekintette az új kórházat, mely-
ben négy korterem van negyvennyolcz ágygyal s
megfelel mellékhelyiségekkel. E közben Schlauch
bíbironk magához kérte Daunhorn építész s az
elismérés legmelegebb hangján emlékezett meg a
kórház ezelszeri berendezéséről. A főherceg a
látottak fölött meleg elismerésnek adott kifejezést
s épen délre harangoztak, mikor a jelen voltak zugó
éljenzése közben eltávoztak.

Az Otthon háza. Az »Otthon« írói kör saját... egyleti helyiségében van november 26-ika óta, a
Dohány-utca 76-ik szám alatt. A nagy Budapest
hatalmas épületei közt szerény egyemeletes kis
épület ez, de a város drága közepén, kerti helyisé-
gével. Az írói foglalkozás emelkedését mutatja, hogy
egyesületi iton ilyen díszes otthonban gyűlhet most
már össze az írói és művészi társaság. A megvá-
s

Goró Lajos rajza.

HAZATÉRÉS A MIKULÁS-NAPI VÁSÁRRÓL BUDAPESTEN.

rolt épületet Márkus Géza, fiatal műépítész alakította át kényelmessé. Nagy hangverseny-terem is van benne. A megnyitáskor Rákosi Jenő, az «Otthon» elnöke és Gelléri Mór, a kör régi gazdája tartottak beszédet.

MI UJSÁG?

December 2-ika. Ó Felsége e hó első napján délelőtt külön vonaton Gizella főhercegnő, Stefánia özvegy trónörökös és ennek leánya kíséretében Wallaceba utazott, Mária Valéria főhercegnő családja körébe. Amstattenben csatlakozott hozzájuk Lipót bajor herceg. Az uralkodó gyermekeinek és unokáinak családi körében ülte meg trónraléptének 50 éves fordulóját.

Budapecsten december 2-ikán az iskolai előadások szüneteltek, a templomokban isteni tiszteletet tartottak. Reggel 6 órakor a Gellérthegyől 24 ágyúelvést tettek és katonai zenekarok jártak az utcán. Komor, ködös őszi nap volt. A hivatalos világ a budavári Mátyás-templomban gyűlt össze, mialatt az ágyúk ismét megdördültek. A helyorségi templomban külön katonai istentisztelet volt. — Bécsben fellobogozták a várost, este pedig kivilágtották. Ó Felsége dr. Ruber osztrák igazságügyi-miniszterhez rendeletet intézett, mely szerint a felségértésért vagy a császári család tagjainak megsértéséért elítéltek kegyelmet kapnak s a hasonló pörök beszűntetendők. Ezenkívül több mint 500 fogolyt kapott kegyelmet. A nap emlékére igen sok érmet és kitüntetést osztottak ki. A legelőkelőbb katonai méltóságok a gyémántokkal kirakott katonai érdemkereszteket kapták. Így József főherceg, Frigyes főherceg, báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter is. Gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy az első osztályú vaskorona-rendet, Ybl Lajos budai várkapitány a harmadosztályú vaskorona-rendet nyerte. Ó Felségéhez a külföldi udvaroktól tömérdek üdvözet érkezett. Vilmos német

császár nagyszerű porcellán-műveket küldött, melyeket külön rendelt meg a porosz királyi állami porcellángyárban.

A királyné hagyatéka a Nemzeti Muzeumnak. Örvedetes értesítést kapott Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter. Az udvar részéről ugyanis tudatták, hogy Erzsébet királyné hagyatékából a megboldogult királyasszony leányai: Gizella és Mária Valéria főhercegnők több, Magyarországot érdeklő tárgyat kiválasztottak és e nagybecsű emlékeket a Magyar Nemzeti Muzeumnak ajándékozták. A magyarok szeretet királynéjának emléktárgyai így a legméltóbb helyre kerülnek. A főhercegnők örvedetes elhatározásáról Wlassics miniszter nyomban értesítette a Nemzeti Muzem igazgatóságát.

Stefánia özvegy trónörökös és leánya Erzsébet főhercegnő Cziky Lajosnak, a kispesti Rudolf fogadalmi templom javára kiadott «Rudolf Emlék-Album» szerkesztése körül kifejtett buzgóságáért nagybecsű arany kezélogombokat küldött. Ezen kívül Erzsébet főhercegnő sajátkezű levelében köszönte meg Czikly munkásságát.

A király új vadászterülete. A kincstár a váczi püspöktől megvette a Gödöllő mellett levő Szent Antal pusztát, a mely ezután a király vadászterülete lesz. A pusztát, a melyért 75,000 forintot kapott a püspök, igen gyöngye termőföld, de sok erdő tartozik hozzá, tele nemes vaddal.

József főherceg és a szegedi országos kiállítás. Szeged városa 1900-ban országos kiállítást rendez. A szegediek küldöttsége József főherceget kérte föl, vállalnia el a kiállítás védnökségét. A székesfehérvári 1879-iki kiállítás is az ő védnöksége alatt virágzott. A főherceg a szegedi küldöttségnek így válaszolt:

«Köszönöm megjelenésüket. Kijelentem, hogy a nekem felajánlott védnökséget a legnagyobb örömmel fogadom el. Remélem, hogy a kiállítás fényesen sikerülni fog, mint a hogy hazánkban, mint főleg agrikulturnál, a gazdasági kiállítások általában sikerülnek. Én magam is tényleges részt fogok abban venni, mint gazda és pedig passzionátus gazda».

Itt említjük meg, hogy József főherceg még e hét végén fiumei otthonába megy, hol a telet fogja tölteni. Klotild főhercegnő már udvartartásával együtt több nap előtt oda költözött.

A honvédelmi miniszter a régi honvédeknek. Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter rendeletéből az öreg honvédek házáat, a mely a külső-soroksári-út 62. szám alatt van, tatarozni fogják. Az összes helyiségeket újra festik s a házat teljesen kijavítják.

Királyi kitüntetés. A király dr. Hermann Antal budapesti állami polgári iskolai tanítóképző-intézet tanár és egyetemi magántanárnak, a tanügy és különösen a néprajzi tudomány művelése terén szerzett érdemei elismerésül a tanítóképző-intézeti igazgatói czímet és jelleget adományozta.

Gróf Zichy Jenő utazása. Gróf Zichy Jenő már hazatérőben van ázsiai útjából. Október 7-ikéről Pekingből Budapestre küldött levelében hazaérkezésének idejét december közepére teszi.

Petőfi ezrede. Az Ernő főherceg nevével viselő 48. számú gyalogezred december 10-ikén ünnepi fennállásának századik évfordulóját Sopronban. Ez alkalomból a város az ezred tisztikarának emlékül erehlyeszekrényt ad, melyben Petőfi Sándornak, mint az ezred egykori katonájának arcsképe és katonakodásának rövid leírása lesz elhelyezve. Jókai Mór, mint a Petőfi-társaság elnöke, legilletékesebb helyről felszólítást kapott, hogy küldje el az ezrednek Petőfi ifjúkori arcképét s hogy fordítsa le Pier Emilio Bosi olasz katonaköltőnek Petőfiről, mint katonáról írott költeményét. Jókai szerint a magyar költők sem irtak soha oly szépen Petőfiről, mint az olasz költő.

Magyar építész diadala Amerikában. Az Egyesült Államok, viszonzásul a francziák által New-York kikötőjében fölállított szabadságoszoborért Lafayette szobrát adják ajándékba a franczia nemzetnek. Erre a szoborra, melyet Párisban állítanak föl és az 1900-iki kiállítás alatt lepleznek le, 250,000 dollárt szánt az amerikai kormány. Rendkívül sok pályamű érkezett. Az első díjat Mauch Miksa szobrász és Herz Artur építész együttes tervének ítéltek oda és őket bízták meg a kivittel is. Herz Artur bácskai születésű magyar ember. Harminez-két éves, hat éve van Amerikában és Budapestet tanult.

A Mátyás-templom környéke és a bazilika. A főváros rossz pénzügyi helyzete hátráltatta a Mátyás-templom környékének rendezését és a lipótvárosi bazilika befejezését. A Mátyás-templom környékének rendezéséhez le kell bontani a bástya egy nagy részét, hogy hatalmas lépcsőzet épülhessen a hegyoldalon. Schüle tanár elfogadott terve szerint ez 479,000 forintba kerül, s ebből a fővárosra 337,000 forint esik, a többi az állam vállalta magára, azért csak ennyit, mert az állam egy millióval többet áldozott a templomra. A főváros már kiutaltványozott 113,000 forintot, a többi pedig három évre osztotta föl. A bazilika befejezésére még 755,000 forint szükséges, csak hogy közel félmillió kölcsön is terhelje az építési alapot, úgy hogy 1.216,311 forintról kell még gondoskodni. Öt évre számítják, a mig ez összeget a főváros évi részletekben utalványozhatja. Tehát még öt évig nem készül el a bazilika.

Loyola Ignác képmása. A jezsuita-rend alapítójának, Loyola Ignácznak a halála után arczáról készített, viaszba nyomott arczképét eddig a benzések őrizték Tihanyban. Most a benzések visszaadták a jezsuitáknak. Sok viszonyosság után jutott el a képmás Rómából Tihanyba. A mikor XVI. Kelemen pápa a jezsuita rendet feloszlatta, Ricci Lőrincz, az utolsó generális a római Collegium Romanumban levő viaszlenyomatot Mária Terézia királynőnek adta megörözés végett. A történelmi nevezetességű lárvát a királynőtől a benzésekhez jutott, a kik Tihanyba vitték.

Czetmaradványok Kolozsvárott. A magyarhoni földtani társulatnak az ásványtani intézetben tartott közéleti szakülésén dr. Koch Antal két őriási czet-farkcsigolyát mutatott be a társulatnak, a

A Képzőművészeti Társulat téli kiállításának plakát-rajza Ipoly Sándortól.

melyekre az őszzel bukkantak Kolozsvárt, az u. n. házongárd-ban, dr. Haraszti egyetemi tanár házában alapozása közben. A lelet, a melyet az ifju harmadkorú rétegekben találtak, már csak azért is különösen értékes, mert Magyarországon czet-maradványokra még egyáltalában nem bukkantak; a mit ennek előtte találtak, az néhány delin-maradvány volt régebbi rétegekben, bizonyosságul szintén annak a korszaknak, a mikor a mai Erdélyben is tenger volt.

A legjobb karácsonyi ajándék gyermekek számára. Majdnem óriási sikert ért el az utolsó évtizedben egy játék- és foglalkoztatószer gyermekek számára, melyben minden más játékszerrel szemben sok előny foglalatik. Mi a Richter F. Ad. és társa bécsi cégnek Horgony-Képipőzékgyártó üzemét értjük. A technika; haladás korszakában értékel bir, ha már a gyermekben a forma és alak szépség iránti érzék éleszszik. Maguk az alkív szépségnek a könnyű és biztos felállítását, íleszletet kövek mindenkor pótolhatók és maguk a szekerények is kiegészítőkereknek hozzávására által természetleg nagyobbíthatók.

HALÁLOZÁSOK

JANSZKY ADOLF, a Franklin-Társulatnak nyugalmába vonult régi tisztviselője, a «Budapesti címzés» lakjegyző» szerkesztője, elhunyt november 28-ikán, élete 58-ik évében. Évek hosszú során mint a kiadóhivatal intézője, a «Vasárnapi Ujság» és melléklapjainak expedálását vezette, s gondos intézkedéseivel támogatta a mi munkánkat. A pontos, lelkiismeretes tisztviselő csak pár év előtt vonult vissza nyugalmába gyöngélgedése követke-

tében. Szeretettel gondolt rá mindenki, a kivel érintkezett, s halála mély részvétet keltett a Franklin-nyomda nagy személyzetében. November 30-ikán végbement temetésén is ez a részvét környezte koporsóját, özvegyét, két fivérét és nővérét.

BÁDEKER GYULA, az utazók nélkülözhetetlen kézikönyvének szerkesztője meghalt Eesenben. Könyvkereskedő-családból származott, s neve az utazóvilágban vált ismeretessé, mert az ő piros kötésű kalauzáló könyvével indul útra már az utasok legnagyobb része.

MEYER KONRÁD FERDINÁND, híres svájci író, a legjelesebb német elbeszélők egyike, elhunyt Kilchbergben a zürichi tó mellett 73 éves korában. Eleinte a verses költészettel foglalkozott s aztán történelmi tárgyú elbeszéléseket és regényeket írt. Ezekben volt kiváló. «A szent» című történelmi regénye magyarul is megjelent Péterffy Jenő fordításában a Kisfaludy-társaság kiadványai közt, a Franklin-Társulatnál.

Elhunytak még a közéleti napokban: FARAGÓ AURÉL, a ferenczrendiek provinciális-vikáriusa, 51 éves korában, Pozsonyban. E tisztére csak néhány hónappal ezelőtt választották meg, korábban a székesfehérvári rendház főnöke volt. — KORNISS ISTVÁN, Ugoceamegye árvaszéki elnöke, régi honvéd, 67 éves korában, Nagy-Szóllóson. A boldogulthan Korniss Ferencz nemzetipárti országgyűlési képviselő és Korniss Géza Szabolcsmegegye aljegyzője atyjukat gyászolják. — NAGY MENYHÉRT, rendőrbiztos és városi tanácsos, negyvennyolcas Lehel-huszárorfester, 70 éves korában, Jász-Ápátiban. — MELCZER FERENCZ, régi honvédszázados, Gyulán. — SZATHMÁRY JÓZSEF, a rimaszombati főgimnáziumban a magyar és latin nyelv tanára. 31 éves korában. — Dr. BRONITS NÁNDOR, József főherceg nyug. udvari orvosa, tiszteletbeli főorvos, 1848–49-iki vöröspapkás honvédhadnagy, megbízottági tag, élete 70-ik évében, Kis-Jenőn. — Dr. GERENDAY LÁSZLÓ, közéleti orvos, élete 61-ik évében, Kunhegyesen. — CSIKÓS JÁNOS, uradalmi kasznár, 49-ik évében, Pusztaszerezen. — WALLINGER FERENCZ, nyug. cs. és kir. főhadnagy, 57 éves korában, Eperjesen. — BEDNAY ANDRÁS, nyug. pénzügyőri főbiztos, 62 éves korában, Maros-Vásárhelyen. — POLTZER IGÁCS, háztulajdonos, a budapesti kisiparosok takaré- és kölcsönegyletének igazgatója, 62 éves korában, Budapecsten.

BALLON ANDRÁS, fővárosi vendéglős, 47 éves korában, Budapecsten. — BAUER JÁNOS, 1848–49-es tüzmester, 75 éves korában, a Rókus-kórházban. — SASS JÓZSEF, földbirtokos, 49 éves korában, Tolna-Némedin. — TURCSÁNYI PÁL, nyug. kir. honvédhadnagy és magyar államvasúti tisztviselő, 46 éves korában, Aradon. — KORZÓ PÁL, gépészmérnök, 61 éves korában, Budapecsten. — SELMECI PÖSCHE EDE, kir. bányatanácsos, nyug. selmeczbányai akadémiai tanár, Selmeczbánya díszpolgára, 79 éves korában Budapecsten.

JUSTH ISTVÁNNÉ, szül. Pákozdy Matild, 67 éves korában, Budapecsten. Höltestest Pusztá-Szent-Tornya-á szállították a családi sírboltba. Elhunytát férje Justh István és fia Justh Gyula képviselő gyászolja. — ÖZV. PLACHY LAJOSNÉ, született Kárácz Zsuzsánna, volt 48-as nemzetőr és országgyűlési képviselő özvegye, 78 éves korában, Korponán és Ipoly-Szakállason temették el. — KONSTUN JÓZSEFNÉ, szül. Tassy Betz Amália, békésmegegyei nagybirtokosnő, 63 éves korában, Szarvason. — SZETINA IGÁCSNÉ, szül. Jeszenák Paulina bárónő, 63 éves korában, Szobotonon. — ÖZV. SZENTMIHÁLYI LAJOSNÉ, szül. Bornhauser Luiza, 67 éves korában, Gyulán. Jótékonyágáért széles körben tisztelték és becsülték. — AGOSTON JÓZSEFNÉ, született Stettina Irén, 28 éves korában, Tápió-Szent-Miklóson.

Szerkesztői mondanivalók.

Rapporton. Közölni fogjuk. Első szerelem. Szépen, költőileg indul; később is vannak benne sikerült sorok, de sok a lapos, erőfien prózái rész is.

Bolyongás. Szemembe nézve. Két virág. Nehézség, döcögő versek, pedig a másodikkban itt-ott megszólal a szenvedély szava. Hasonlatai olykor erősen szántanak, pl. az első vers utolsó halászatát a habmondja, hogy mint a hogy a második halászatát a habmondja, hogy mint a hogy a második halászatát a habmondja leány a vízbe csalja, úgy az ő szívét is egy lányka régi helyre visszavonta. — A halászat a bizonytalanba, az ismeretlenbe, a halálba csalja a hableányt, ellenben a leány az ifjú tóra a helyre hívja vissza, hol egykor oly boldog szép órákat töltött.

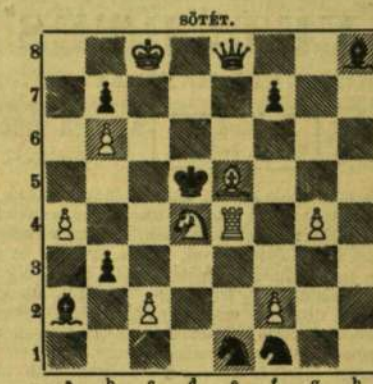
Ignorabimus. Viszsaemlékezés. Az elsőnél «Az ember tragédiája» ihlette meg a szerzőt. A nehéz

lánygat azonban nehézkesen kezeli; nemesak a jámbusok döcögősek, hanem az értelem is mindvégig homályos, kúsál, zavaros. Az egésznek fogytakozásáért nem kárpótólnak az egyes szép sorok. A második egység hangjával jóval sikerültebb, de formai fogytakozásai ennek értékéből is sokat levoznak.

Őszi rózsák. I—III. Az első elég csinos. Nem közzölhetők: Bűnhődés. Azt hittem. Bús a táj. Hegedülnek este óta. Hegyek közt. A várúr leánya. Őszszel. Hulló levél. 1898 szeptember 17-án. Bölcös és sir. Temetik a boldogságom. Az új év hajnalán. Üdvösség. Dicsőítés. Búcsú.

SAKKJÁTÉK.

2090. számú feladvány. Első díjat nyert feladvány.

VILÁGOS.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 47-ik számában közölt képtalány megfejtése: Szemedben látható, mint a tükörben, a mi szívedben van.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Kaplony-utca 9. sz.)

Alapítási év 1810. HALTENBERGER BÉLA Alapítási év 1810. KEMEFESTŐ ÉS VEGYI TISZTÍTÓ INTÉZET. Kassa, Szerecsen-utca 4. sz. Az ország legrégibb s kitűnően berendezett kemefestő és tisztító intézetében ruhák s bármilyen kelmek festenek és tisztítanak. — A fűsúlyt ezen intézet a postai megbízásokra fekteti a naponként érkező elismerő levelek szerint a munkálatok kivitele kifogástalan. Tudakozásokra azonnali válasz. 7519

Friss lövőtű fűzácánokat, foglyokat, óz-czombokat és gerinczet, pörkolt vadszertést kímérvé, idei hízott pulykát, kappant és egyéb ünnepnyelkre szükséges czikkeket ajánl.

GÉCZY FERENCZ Budapest, IV., Városház-tér 2. Veszek uradalmi hájtövadászatokon elejtett mindenemű vadakat, továbbá hízott baromfit és friss tojást. 7946

Mint kiváló gyógyvizet és óvszert rheuma, köszvény és hurutos betegségeknek, valamint hólyag- és vesébántalmaknál, orvosi tekintélyek a Salvator-Lithionforrást ajánlják.

valamint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos, kocskázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín és árnyalatban stb). Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen és házhoz szállítva. Minták postafordultával. Magyar levelezés. — Svájcban kétszeres levélybélyeg ragasztandó. HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben (cs. és kir. udvari szállító).

Selyem-damasztok 75 krtól 14 frt 65 krig méterenként és selyem-brocatok — saját gyaráimból

Berndorff fémáru-gyár.

Raktár:
Budapest, Kristóf-tér és Váci-utca sarkán.

Gyártmányok:
Alpaca-ézüst, China-ézüst és alpacéből:
u. m. étszerek, asztalterítők minden kivitelben; gyertya- és gyufa-tartók, tea-kannák, tea-szűrők, magánházak, szállodák, vendéglők és kávéházak részére.

Kelengye casetták.
Szahadalmazott tiszta nickel főző-edények.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve.

Rumot, finom likőröket
házi használatra hideg úton, minden készték nélkül kitűnő minőségben bárki előállíthat.

Kezelési könyv és árlap ingyen. 7769

WATTERICH A. BUDAPEST
Dohány-utca 5. sz.
Alapított 1869.
Dugók, gumitömlekek borkezelési cikkek.

Arben-féle szájvíz heretrik kísérhető pengékkel, fülalimatlan jóságuk, finomságuk és megbízhatóságuk fogva világhírűek. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Auszria-Magyarország jobb üzleteiben. — Tessék a védjegyre ügyelni. **A. ARBENZ, Jougne (Lausanne).** 7702

Vörös kezek!
vörös arcz és orr ellen az egyetlen gyógyszer a **Radtz-féle** 7872

Mirtus-fehéritő.
Számítalan elismeréssel. Ártalmatlan. Üveg 2 frt.

Pulcheradin-poudre.
Doboz 50 kr. (fehér, rózsaszín, vagy krém).

Mirtus - crème
új találmányú bőrfinomító arcz- és kézi crème, eltávolít minden bőrhibát. Nappal is használható. Tégely 1 frt.

Pulcheradin-szappan.
Bőrfinomító és remek illatú. 1 darab 40 kr., 3 db 1 frt 10 kr. Készíti és szétküldi az

Apostol gyógyszerár BUDAPEST.
VIII., József-körút 64/a.

Aicsuthi udvari, Margitszigeti és Fiumei főhercegi kertészetek virágcsarnoka
BUDAPESTEN
IV. ker., Váci-utca 2. szám.
Telefon.

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló **BUTORCSARNOK**

VIII., József-körút és Bérkocsis-utca szegletén levő **Sváb-féle házban** nagy mintaraktárt és vállalati irodát nyitott, hol készleten tart, dus választékban, kiváló minőségű butorokat, ebédlő-, háló-, uriszoba és szalon berendezésekből.

Ezzel mód van adva a n. é. közönségnek közvetlen a készítő asztalos mesterektől jó butorokat jutányos áron készen venni, esetleg megrendelni. Továbbá megtekintésre ajánlja a testületnek saját házában levő állandó kiállítását is. 7883

Vérszegények és lábbadozók
vassal lgyanak

Serravallo Chinabort
1/2 liter ára 1 frt 20 kr.
1 liter ára 2 frt 20 kr.

Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben.
Pompás írá, a miért a gyermekek is igen szívesen isszák. Sokszor kitüntették. Minden gyógyszerárban kapni.

Ideg és gerinczántalmak szakorvosa
Dr. Stern Ignác
szilációs furdóorvos.
Tere-körút 15. sz. I. em.
Andrássy-ut sarkán.
Rendel: d. u. 2-4-ig.

eddig még más által nem alkalmazott gyógyszerét szerint gyógyít ideg- és gerinczgyántalmakat (hátgerincz-sorvadást). 7932

Használati utasítás.

A reggeli eszébe először is kevés cukor, majd egy kávéskanálnyi kakao val, a forró vizet gyorsan rá kell önteni, megkavarjuk és kész az ital. A mily könnyű és gyors az eljárás, oly bizonyos ez ital jó hatása is. A Van Houten kakao felett tápláló, könnyen emészthető, jó ízű és állandó használatnál is mindig jól esik. Egy különös eljárás által készült, minnek következtében zsirtartalma egész jelentéktelen, míg jó íze a legnagyobb mértékben növekedik. Tessék megpróbálni. 7672

Legolcsóbb és legezészerűbb **karácsonyi ajándék** egy

Ujságírók-Sorsjegye

melylyel **1 korona** árért

egy **100.000 korona** és öt 20.000 stb. koronás nyereményt lehet nyerni.

Az összes nyereményeket a kezelőség 20% levonással kívánatra közpénzben visszaváltja. Minden sorsjegy utánfizetés nélkül mind a 6 húzáson játszik. * * * * *

Huzás visszavonhatatlanul már jövő hó 4-én.
Sorsjegyeket ajánl: A budapesti újságírók egyesületének sorsjáték-kezelősége. IV. ker., Kossuth Lajos-utca 1. szám. 7937

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Brausweller Janos
ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

A ki (eszkör- és más ideges állapotokban) szenved, kérjen arról szóló füzeteket. Kívánatra ingyen és bérmentve megküldi a **Schwann-Apothek, Frankfurt a. M.**

Glichet
Készítik a legjobb mindennemű órákat

BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-utca 13.

A már 40 év óta dicsőretreméltólag ismert, a m. kir. egészségügyi hatóság által jónak talált és engedélyezett

dr. SPITZER-féle 7669

arcztisztító kenőcs
széplő, hímihely-sömör, májfoltok, fakadékok forrószárgi perzenések, orrvörösség és minden egyéb arcvörögások ellen, valamint a

dr. SPITZER-féle
bőrszépítő szappan
mely arczkenőccsel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korább egyéneknek is viruló és fiatal kinézetet kölcsönöz.

Egy nagy tégely arczkenőcs ára 80 kr., kisebb 50 kr., szappan 50 kr. Utánzásoktól óvakodjunk! Csak **Krajcsovic** által **Vukováron** készített kenőcs valódi. Minden tégelyen **Krajcsovic**, a készítő arczképe látható.

Budapest, Király-utca 12. sz. Török J. gyógyszerháza.

FELTŰNŐ
HATÁSU!
az arczbőr bármily hibájánál, valamint mit-eserek ellen a „Keszű Mandola Crème” mely mint arctalmatlan zsirtalan készítmény napról-le használható és az elegáns hölgyvilág által igen megbecsült. Egy tégely 1 frt, próbatégely 50 kr. Szappan 50 kr. Főraktár: **BORSODY ISTVÁN** gyógyszerár, Illesztőházban Budapest, VII., Rottenbiller-utca 1. Kerepet-ut sarkán, hol az összes kül-és bel-földi illatszerek különlegességei legjobb puderek, haj- és körömlakók és válasszatéban kaphatók. 7873

Szépség és egészség.

Korunk fonyavalyája az idegesség
és vértelenség, melyből számtalan kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a **vasas chinabor**

1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franko küldve 6 frt.

Sherryvel van készítve és minden hasonnevelő készítmények között a legtöbb chinaját és vasat tartalmazza.

Kinek van szeplője?
vagy bármily folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztonságfordulhat annak eltüntetése végett a **világhírű PEPIN-BOR**

Serail arczkenőcsöz, mely nem csak eltávolít mindenféle bőrtisztatlanságot, hanem arczbőrtől valódi fehérre, tisztává és üdév teszi 1 Tége ára 70 kr. Arczpor hozza 3 színben 70 kr. Postán franko küldve 1 frt 5 kr. Szappan hozza 1 drb 30 kr.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.

Kapható Budapesten: 7489 **Török József** gyógyszer. úrsal és minden magyarországi gyógyszerárban.

Kitüntetve az 1897-iki párisi iparkéllításon.

FÖLDESY L.
puskaműves
BUDAPEST, Muzeum-körút 3. sz.

Kétesővű Leflaucheux vadászfegyver 15 frt, kétesővű Lancaster hosszú kulocsal 18 frt 50 kr, kétesővű Lancaster kakas közötti kulocsal 23 frt 50 kr, kétesővű Lancaster kakas közötti kulocsal. parközög damaszt csövvel 34 frt, kétesővű Lancaster Pioper-féle 34 frt, kétesővű Lancaster Pioper-féle finom parközög damaszt csövvel 48 frt. Grommer revolver 12 kétesővű Lancaster finom damaszt csövvel 55 frt. — Régi fegyverek ujjakkal kicserélhetnek. — Az összes vadászcsikkek, fegyverek és revolverekről szóló illusztrált árjegyzékeket ingyen és bérmentve küldöm. 7772

Köztudomású dolog, hogy a **Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrény** a gyermekek kedvenc játéka.

Ez csakugyan az egyedüli játék, mely a gyermekek figyelmét tartósan lekötí és ezért egyhamar nem kerül suta. Emiatt a legolcsóbb ajándék és magas nevelési értéke és jeles kivitelével fogva egyúttal a legelőkelőbb ajándék is.

Egyáltalában a legezészerűbb, a mit gyermekneknek játék- és foglalkoztatószerű ajándékozhatunk. Az új 28 sz. szekrény, mely tartalmaz: 2531 Horgony-építőkövet, 14 mintafüzetet, 11 metszet-füzetet, 10 lap alakrajtot, 11 berakási mintalapot, 2 alaptervet stb. és melynek ára 177 korona, kétségtelenül a legnagyobb szerűbb ajándék, a mit gyermekeknek adhatunk.

A Horgony-Kőépítőszekrények 40, 75 és 90 król egész 6 frtig és azon felüli áron minden nagyobb játékszettel kaphatók és a valódiság jelöl. **Horgony** védjeggyel vannak ellátva. Minden Kőépítőszekrény Horgony-vedjegy nélkül kevesebb értékű utánt, melyet keményen visszatartunk.

Uj, díszes képes árjegyzékünket kívánatra ingyen és bérmentve beküldjük. 7942

Új! Türelem-megpróbáló és Horgony c. társasjáték

Bővebbet az árjegyzékben találhatunk.

Richter F. Ad. és társa
első osztr.-magyar. oszár, és kir. szabadalom. Kőépítőszekrénygyár.

Iroda és raktár: I. Operngasse 16. Bécs. Gyár: XIII., (Hietzing).
Rudolstadt (Thüringia), Oltén, Rotterdam, London, New-York, 215 Pearl-Street.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. **50,000 kilo.** Kapható minden fűszer-és csomagoló-cserkeskedésben és cukrászdában. 7807

Magyar fém- és Lámpaáru-gyár
részvény-társaság
BUDAPEST-KŐBÁNYA.
Petroleumlámpák
minden célra.

Fém- és diszmű tárgyak. 7945

Valódi király-olaj,
biztonsági petroleum.

Raktárak Budapesten:
V., Gizella-tér 1. szám.
VI., Teréz-körút eskirály-utca sark.
VIII., Üllői-út 2. a Kálvin-tér sarkán.
X., Jászberényi-út.
Pozsony: Lőrinczkapu-utca.
Kolozsvár: Wesselényi-utca 20.

GANZ ÉS TÁRSA
VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindenre vas-, aczél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti czélokra, vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére.

A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, órlőhengereket, kérengöntetű hengerekkel és malomberendezési cikkekkel.

Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. Alapcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapuzsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocscikat.

Álló vagy fekvő gáz- és petroleum motorokat, egy vagy két hengerral és mindennemű zuzógepeket.

Mechwart-féle forgó gőz- és petroleumgépeket. Világításhoz vagy gépek hajtásához szükséges villamosságot bármely távol-920 ságra elvezető dynamogépeket. 7501

Városi irodánk: Kossuth Lajos-utca 18. szám.

Calderoni és Társa
BUDAPEST.

Látszeraktár: Váci-utca 30. sz. Mű-és tanszer-raktár: Kis hid-utca 8. sz.

Mint karácsonyi s újévi ajándékokat ajánlunk:

szemüvegeket a orrszíptöket finom üveg- vagy valódi heg-jegyzékekkel. — Színházi és kettős tábori látszóveket a legjobb mintákban és felszerelésekben. Legújabb Zeiss-féle távcsövek. — Aneroid és higanylényalmérőket. — Ablak, szoba, terem és fürdő hőmérőket. — Göresköket. — Nagyító üvegek. — Rajszekők. Teleszkopokat stb. stb. — Továbbá Varázslámpák finom képekkel frt 3. a, 7.50 stb. — Fűthető gőzgépminták. — Villamgépek. — Műlékkészletek villamgépekhez, 10 darab szekrényben 13 frt. — Földtelők különböző nagyságban. Fényképezési készülékeket, melyekkel bárki minden előismeretek nélkül a legzebb képeket készítheti. 257 Ára 20 frtől fölfele. 789

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 7899

Legjobb és leghirvevesebb
pipere holgyor : a
La **VELOUTINE** 6959
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

VALODI
A csomagonként 2 krajczár (50 fillér)
500 gramm

Kathreiner-féle
Kávéip maláta kávé
egész szemekben
Kathreiner-féle maláta kávé gyárak
Bécs-München

Saját érdekünkben csakis ezen eredeti
csomagokat kérjük és fogadjuk el.

PATIKA
Vaspepton-konzerv vészsegély gyermekek és felnőtteknél ja-
vítja az étvágyat, megemlíti az állapotságot, jó általános, ára
1 doboz 50 kr. Cocain-pasztillából: éhnyarabba megszünteti
a garat és géghurutot, köhögést és rekedt-éget, ára 75 kr.
A Gaultheria olajtök biztos szer reumátid, migrénél és ideg-
szédélid, hatás még jobb, ha egyidejűleg Gaul heria-szeszt
is használunk, ára 1 - 1 frt. Fluor calcium kőolaj hatás szer
a nyak- és mirigy-daganatoknál, ára 1 és 2 frt. Az áfonya-zivonát
a legmunkasabb, évekig tartó óvat, ekzemát, régi bőrléziókat
nővér idén meggyógyítja, ára csomagolási és vártával 1 frt 50 kr.
A Fucus tengeri növény kivonata kímálással elismert szer a hideg
ellen és a kövér agyvelőnél előforduló asztma ellen, ára 1 fr. 2 frt.
Univerzál hintoppor láb- kéz-, hónaljizadási, kópákát utasító
gyermekmáni, lovaknál, kerdőpáncsoknál stb. azonnal meggyógyítja,
ára 50 kr. — Kaphatók **HAZSLINSZKY KÁROLY** gyógyszer-
részlel, Budapecsten, VIII., Róka Sallár-utca 28. sz. 7877

Elixir de Spa
La plus agréable des Liqueurs
Schaffin Pierry & Co à Spa
Az előkelő világ liköre
1858 óta.
Főraktár: J. PAUL LIEBE
Tetschen a/Elbe.
Tudakozódások raktár iránt Tetschen a/Elbe
kéretnek. 7930

A mi téli kabátaink feltűnést keltenek.
Egy elegáns öltöny 12 frt, téli kabát
14 forint és feljebb az Angol szabó-
nál Kohn Heilmann és fia, Budapest,
Károly-kört 12. földszint és első eme-
let kaphatók. Szabott árak. Tessék
a czímünkre figyelni. 7876

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
férfi divat és fehérenemű
raktárában. **párja**
Budapest, IV., Koronaher-
ceg-utca 11. sz. és VIII.,
Kerepesi-út 9. 7707
Férfi ingek, Jäger-árak,
vadász és sport-czikkék dús
választékban kaphatók.
Kesttyük és Nyakkendők.

Feltűnést keltő ujdonság
a Lohse-féle
Violetta Regia.
Valósággal „Fashionable“ ez idényben!
BERLIN, W.
Gustav Lohse, Jäger-Strasse 45/46.
Kapható valamennyi illatszer-, díszműár-, gyógyfűszer-,
és gyógyszerárban, valamint Magyarország és a külföld
összes fodrászüzleteiben. 7498

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER 7694
legisztább égyényes
SAVANYU-KÚT

Saját készítményü
Tornaeszközök és mindenemű hálók.
Valódi orosz sárczipők és a legjobb gyárt-
mányu korcsolyák. — Nagy választék a
legkülönlegesebb társasjátékokból.
SEFFER ANTAL
kötél- és szinag-árak raktára
Budapest IV. kerület, (Károlylaktanya)
Károly-utca 12. 7920
Vidékére árjegyzék szerint.

MINDENÜTT KAPHATÓ
A RÉTHY FÉLE
PEMETEFÜ CZUKORKA
LEGJOBB
rekedtség
köhögés és
hurut ellen.
1 doboz ára 30 kr. 5 doboz bérmentes 1 frt 50 kr.
Széki útdő:
RÉTHY BÉLA gyógyszerész Békés-Csabán.

Magyarország legszebb látványossága.
A hódoló diszfelvonulás.
Óriási körkép.
Festette **EISENHUT FERENCZ.**
Látható Városliget Andrassy-út végén
a magyar körkép-társaság palotájában
reggel 9 órától esti 5½ óráig.
Belépő díj 50 kr. — Gyermek- és katonajegy őrmestertől lefelé 30 kr.

A Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest IV., Egyetem-utca 4.)

Báti
Selyemkelmék
pompás ujdonságok, valamint fehér, fekete és színes
selyemkelmék mindenféle minőségben. Közvetlen el-
adás magánosoknak igazi gyári árakon, porto- és
vámmentesen a házhoz szállítva. Ezer meg ezer ális-
merő irat. Milyen színekből óhajt Ön mintákat?
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
selyemkeltő-gyárak szövetsége Eürich. 5783
Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

A női szépség
fontartására és emelésére a legkötűnőbb szer:
Cornelia-arczkenőcs
(törvény által védve). 7706
mely az arcznak úde, meglepően tiszta fiatalos színt köl-
csönöz a mit semmi más szerrel elérni nem lehet
Kittűnő szer: m-foltok, sz-plők, pattanások, pórszések
(mitesser), túlvörös arcz és a bőr minden tisztáltsága
ellen, a szárga vagy barna arczébort vakító fehérré teszi.
Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely
ára 2 korona. — Ezen közkedvelt szer kapható:
LESZKOVÁZ MILETA
„KORONA“ című gyógyszerárban
Ó-Vérbáson (Bácska), 150.
Postai megrendelés-kel finom pouderek, szappanok
és illatszerek hozzászámolására ajánlatnak.
Viszonteladók kerestetnek.
Főraktárak Budapecsten: Török József gyógyszerár, Király
utca 12. és dr. Egger Leo gyógyszerárban Váci-kört 17.

KIRÁLYNŐ-ARCZCRÉME,
legjobbnek ismert arczszépítő a vilagon.
Ezen arczcreme a legérővidebb idő
alatt eltávolítja az arczról minden
bőr tisztáltságot, u. m. szepő,
pórszések, mitesser sily, a azt
hőfehérré és úlévé teszi. Teljesen
ártalmatlan. Egy tégely 70 kr.,
királynő-oreme szappan 1 doboz
30 kr. — Királynő-holgyor
fehér, róza és cserne színen
1 doboz 70 krajczár. Széki-
útdő: 7721
Temesváry József
Ángyal-gyógyszerár
Zombor, Jókai-tér 2.
Budapecsten Török József gyog-
szertárban, Király-utca 12. sz.

PALAIS ROYAL
a fő- és székváros legnagyobb árúháza
ORLAI SÁNDOR perzsa esász,
spanyol kir. udvari szállító 7777
Budapest, Koronaherezeg-utca 8. sz.
a következő czikkeket gyári árban ajánlja:
Nászajándékok, chinai ezüst-árak,
finom bronze-árak, dísz-órák, gyé-
mántutánzat ékszerék valódi fogl.,
valódi párisi legyezők, bórdíszmü-
árak, ezüstbotok, bőrvövek (gürtl),
szalag, bársony, arany és fémövek.

VASÁRNAPI UJSÁG
50. SZÁM. 1898. BUDAPEST, DECEMBER 12. 45. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre - 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félre - 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5 frt
félre - 2.50 Külföldi előfizetőkhez a postailag
meghatározott viteldíj is csatolandó.

HIRSCH LIPÓT.

FRANKLIN-TÁRSULAT a múlt november hó
26-ikán tartott huszonötödik évi rendes
közgyűlésén jegyzőkönyvi elismerést sza-
vazott a Társulat egyik érdemes igazgatójának,
Hirsch Lipótnak, ki az intézetnek főnállása
óta előkelő hivatalnok a fáradhatatlan és ritka
szakértelemmel végzett munkásságával kitűnő
és mélyreható szolgálatokat tett nemcsak a
társulatnak, de általában a hazai sokszorosító
műiparnak is a nyomdászatnak műipari rangra
emelésével, s a magyar irodalom termékeinek
művészi kiállítású közrebecsátásával.

E megérdemelt elismeréshez öszintén csat-
lakozik a maga részéről a „Vasárnapi Ujság“
is, mely nyomdai kiállításának és
művészeti közleményei izléses be-
rendezésének mai tökéletességét
legnagyobb részt Hirsch Lipótnak
köszöni. Csak egy pillantást kell
vetni a „Vasárnapi Ujság“, mai és
huszonöt évvel ezelőtti alakjára és
kiállítására s nyomban szembe-
tűnik, mily rendkívüli haladást
tett e lap művészeti tekintetben,
mióta a „Franklin-Társulat“ kiadá-
sában, tehát Hirsch Lipót nyom-
dászati közreműködésével jelenik
meg.

Midőn a magyar nyomda- ipar
e jeles vezérférfiának érdemeiről
így megemlékezünk, fölhasználjuk
az alkalmat, hogy őt olvasóinknak
közelebből is bemutassuk.
Hirsch Lipót 1841-ben Pesten
született. Atyja vagyonos gyáros
volt, ki azonban nagy képzettsége
és sokoldalú ismeretei mellett nem
igen birt gyakorlati érzékkel, úgy
hogy csakhamar anyagi zavarokba
jutott, s fia már gyermekkorában
önfentartásra kényszerült. Művészi
hajlama ekkor arra az elhatáro-
zásra bírta, hogy szobrász legyen,
és néhány évig egy kiváló mester-
nél tanult is, de ezzel csakhamar
felhagyott; s hogy vágya szerint
az irodalommal és művészettel
közelebbi érintkezésbe léphessen,
adta magát a nyomdászat tanulá-
sára. Serdülő korában így lett

nyomdásznyvendék; majd mint betűszedő a
főváros nagyobb nyomdáiban foglalkozott, mi-
közben önmunkássággal szerzett kiválóbb kép-
zettségénél fogva irodalmilag is működött s
szabad idejét a költészetnek szentelte; ke-
venc költőinek, így Schillernek minden szavát
lelkébe véste s ma is könyv nélkül tudja e költő
műveinek nagy részét. Maga is foglalkozott a
költéssel, költeményeket írt és fordított. A
mellett behatóan foglalkozott a munkáskérdés-
sel s az összes munkások kitüntették bizal-
mukkal, midőn a képviselőházhoz 1868-ban az
általános választói jog érdekében benyújtott
kérvény szövegének elkészítésével megbízták.
Ez a munkálata különös figyelmet érdemel.
Sokáig vezet szerepet vitt a munkások mozgal-
maiban. Megelőzőleg hosszabb ideig külföldön

dolgozott, főleg Bécsben. Majd haza térve,
művezetővé lett a „Pesti könyvnyomda rész-
vénytársaság“ nyomdájában. Ügyessége, szor-
galma és szakjabeli nagy avatottsága olyan
figyelmet keltett iránta az érdekllett körök-
ben, hogy 1873-ban az akkor alakult „Franklin-
Társulat“ a Heckenast Gusztáv-féle könyvnyom-
dát, könyvkereskedést és könyvkiadó-hivatalt
megvásárolván, a nyomdához fő művezetővé
Hirsch Lipótot hívta meg. S a választás igen
szerencsésnek bizonyult. Hirsch Lipót épen
olyan becsvágygyal, mint tökéletes szakértelem-
mel látott munkához. Első gondja volt, hogy a
már sok tekintetben elavult nyomdát teljesen
új és czélos rendszerűvé alakítsa át s felszerelje
mindazon gépekkel és eszközökkel, melyek az
idő szerint a legtökéletesebbek voltak. Külön

HIRSCH LIPÓT.

betűöntő műhelyt rendezett be, s
ennek számára ő hozatta be ha-
zánkba a legelső teljes betűöntő
gépet; a sokszorosításhoz pedig a
legjobb francia gyorsajtókat sze-
rezte meg. Ez intézkedéseivel tel-
jesen újjá teremtette a régi nyom-
dát, mely pár év alatt elsővé emel-
kedett a magyar nyomdák közt.
Hirsch Lipót volt az első Ma-
gyarországon, a ki a betűmetszés-
ben egészen sajátos stílt teremtett
s egyenlő metszésű betűkkel dol-
goztatott. Ez az új stíl, mely az
idegen, főleg a német motívumok-
kat mindenben el tudta kerülni, ál-
talanos figyelmet keltett és más ha-
sonló intézeteket is utánzásra ser-
kentett, de a nélkül, hogy az után-
zó a Hirsch eredetiségeit el tud-
ták volna sajátítani. Egyik kiváló
ereje Hirschnek a szép iránt való
egyéni művészi érzéke, melylyel a
Franklin-Társulat betűit és nyom-
tatványait oly sajtószervekké tudta
tenni, hogy azokat minden má-
sokétól első tekintetre meg lehet
különböztetni.
Hirsch Lipót fáradhatatlan mun-
kássága nemcsak hazánkban, ha-
nem a külföldön is nagy elisme-
résben részesült, a mit szépen
bizonyít a „Freie Kunst“ című
német nyomdászati szaklap, a
mely már 1887-ben hosszabb czik-
ket szentelt a Franklin-Társulat